

Fürkészték!

MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEINEK
ÉS APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAINAK
KONGREGÁCIÓJA

FÜRKÉSSZÉTEK!

Az Isten jeleit kémlelő megszentelt személyeknek

Ujéber

A fordítás alapjául szolgáló kiadás:

Congregazione per gli Istituti
di Vita Consacrata
e le Società di Vita Apostolica:
*Scrutate. Ai consacrati e alle consacrate
in cammino sui segni di Dio,*
Libreria Editrice Vaticana,
Città del Vaticano, 2014

Fordította:
Tózsér Endre SP

© Libreria Editrice Vaticana,
Città del Vaticano, 2014
© Új Ember Kiadó, Budapest, 2015
© Hungarian Translation: Tózsér Endre SP

„Mindig előrehaladva az úton,
azzal az erénnyel,
amely zarándokerény:
örömmel!”

Ferenc pápa

Kedves testvérek és nővérek!

1. *Örömmel* folytatjuk utunkat a megszentelt élet éve felé, hogy lépéseink már a megtérés és kegyelem időszakát jelentsék. Szavával és életével Ferenc pápa folyamatosan rámutat az evangélium hirdetésének örömére, az evangélium szerinti életformában élt élet termékenységére, és továbbra is arra hív minket, hogy váljunk „kifelé haladó egyházzá”,¹ a szabadság logikája szerint.

Arra biztat minket, hogy hagyjuk magunk mögött a „spirituális vagy lelkipásztori öltözet mögé bújó, világias gondolkodású egyházat”, hogy „a Szentlélek tiszta levegőjét lélegezzük be, amely megszabadít az Isten nélküli vallásos látszat alatt rejtőzködő önközpontúságtól. Ne engedjük, hogy meg legyünk fosztva az evangéliumtól!”²

A megszentelt élet az eljövendő javak jele az „ember városában”, exodusban halad a történelem ösvényein. Elfogadja, hogy szembe kell néznie időleges bizonyosságokkal, új helyzetekkel, egyre szaporodó provokációval, a mai emberiség égető szükségleteivel és tobzódó szenvedélyeivel. Ebben a virrasztó zarándoklásban megőrzi Isten arcának keresését, Krisztus követésében él, engedi, hogy a Szentlélek

¹ FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 20–24. pont.

² Uo., 97. pont.

vezesse, hogy teremtő hűségben és serény munkálkodásban élje meg Isten országa iránti szeretetét. A zarándok- és imádkozó identitás *in limine historiae* [a történelem kellős közepén] lényegileg hozzá tartozik.

Ez a levél szeretné átadni minden megszentelt férfinak és nőnek ezt az értékes örökséget, és szeretné biztatni őket, hogy „teljes odaadással maradjanak hűek az Úrhoz” (vö. ApCsel 11,23–24), és haladjanak tovább ezen a kegyelmi úton. Szeretnénk együtt végigtekinteni azokat a lépéseket, amelyeket megtettünk az utóbbi ötven évben. Amikor emlékezetünkbe idézzük ezt az időszakot, rögtön látjuk, hogy a II. vatikáni zsinat volt a legfontosabb esemény a megszentelt élet megújítása szempontjából. Mi is halljuk az Úr felszólítását: „Vegyétek szemügyre az ősi utakat, kérdezősködjetek a régi ösvényekről: Melyik volt a jó út? És azon járjatok! Akkor majd megtaláljátok lelketek nyugalját” (Jer 6,16).

Ezzel foglalkozva [ebben a *statió*ban] ki-ki felismerheti egyrészt az élet magvait, amelyek „jó és nemes szívbe” hullottak (Lk 8,15), és ezáltal bő termést hoztak, másrészt az útfélre, a köves talajba vagy a tövisek közé hullott magvakat, amelyek nem hoztak termést (vö. Lk 8,12–14).

Előttünk áll a lehetőség, hogy folytassuk utunkat bátran és virrasztva, és ezáltal meg merjünk hozni olyan döntéseket, amelyek megmutatják identitásuk *prófétai* jellegét, a „Krisztus prófétai működésében

való különleges részesedést, amelyet a Szentlélek Isten egész népének adott”,³ hogy mindenki előtt ma is megmutatkozzék „Krisztus győzelmes kegyelmének tündöklő nagysága és az egyházban csodálatosan munkálkodó Szentlélek végtelen hatalma”.⁴

Éberén virrasztva fürkésszük életünk és korunk látóhatárát. Fürkésszük az éjszakában, hogy felismerjük a tüzet, amely világosságot ad és irányt mutat. Kémeleljük az eget, hogy felismerjük a szárazságunkhoz érkező áldások előjeleit. Éberén virrasztunk és közbenjáró imát mondunk, rendíthetetlen hittel.

Itt az idő, hogy igazat adjunk a teremtő Léleknek: „Személyes, egyéni életünkben ugyanis – emlékeztet Ferenc pápa –, a Lélek arra indít minket, hogy evangéliumibb útra lépjünk. Nem tanúsítani ellenállást a Léleknek: azt szeretném, ha ezt a kegyelmet kérnék mindannyian az Úrtól; a Szentlélek iránti fogékonyságot. Attól a Lélektől kell tudnunk tanulni, aki eltölt minket és továbbblendít az életszentség

³ II. JÁNOS PÁL PÁPA *Vita consecrata* kezdetű, szinódus utáni apostoli buzdítása (1996. március 25.), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005*, II. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 84. pont.

⁴ II. Vatikáni Zsinat: *Lumen gentium* dogmatikai konstitúció az egyházzól, in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Kézikönyvek 2., Szent István Társulat, Budapest, 2000, 44. pont.

útján, az egyház oly szép szentségének útján. Kérjük a Szentlélek iránti fogékonyság kegyelmét!”⁵

E levél szeretné segíteni a megszentelt férfiakat és nőket, hogy emlékezetükbe idézzék azt a bőséges kegyelmet, amelyet az egyházban megéltek, ugyanakkor nagyon egyértelműen választásra is hívja őket. Az Úr él és működik a történelemben: együttműködésre és közös megkülönböztetésre hív minket, hogy belépünk a prófétálás új korszakaiba, az egyház szolgálatában, Isten érkező országára előretekintve.

Öltsük fel az evangélium világosságának, szabadságának és bátorságának fegyverzetét, hogy fürkesszük a látóhatárt, felismerjük Isten jeleit, és engedelmesen kövessük őket. Merjetek bátran evangéliumi döntéseket hozni, az alázatos és kicsiny ember stílusában!

⁵ FERENC PÁPA: *Ne háziasítsuk a Szentlelket*, reggeli elmélkedés a Szent Márta-ház kápolnájában, Róma (2013. április 16.).

ENGEDELMES
EXODUSBAN
ÉLÜNK

*Egész útjuk során,
amikor a felhő a hajlékról felemelkedett,
Izrael fiai továbbindultak
vándorlásukon.*

*Ha a felhő nem emelkedett fel,
akkor nem indultak el addig a napig,
amíg fel nem emelkedett.*

*Az Úr felhője
napközben a hajlék felett lebegett,
éjjel azonban tűz volt benne
egész Izrael szeme láttára,
egész vándorlásuk idején.*

(Kiv 40,36–38)

NYITOTT SZÍVVEL HALLGATVA

2. A hitélet nem egyszerűen a hit birtoklását jelenti, hanem egy utat, amelynek vannak világos szakaszai és sötét alagútjai, széles látómezői és kanyargós, bizonytalan ösvényei. Mivel Isten titokzatos módon leereszkedett hozzánk és belebocsátkozott életünk sűrűjébe, a Szentírás szerint az ember elámult és öröm fakadt benne: ez Isten ajándéka, amely értelemmel és világossággal tölti meg életünket, és a Krisztus által végbevitt messiási üdvösségben teljességre lel.

Mielőtt a zsinatra és annak hatásaira összpontosítanánk figyelmünket, engedjük, hogy egy bibliai kép legyen segítségünkre abban, hogy hálás szívvel tudjuk emlékezetünkbe idézni a zsinat utáni *kairoszt* [kedvező időszakot] és annak ihlető értékeit.

A választott nép exodusának, egyiptomi szolgaságból való szabadulásának és az ígéret földje felé való zarándoklásának nagyszabású eseménysora szuggesztív ikonként áll előttünk, amely felidézheti bennünk a mi modern *stop and gonk*at [az autók leállító- és indítórendszerét], a megállást és az elindulást, a türelmet és a vállalkozó kedvet. Az elmúlt évtizedek időszaka bizony tele volt magassággal és mélységgel, nekirugaszkodással és csalódással, új utak keresésével és nosztalgikus bezárkózással.

A lelki élet értelmezésének hagyománya – többszörösen összekapcsolódva a megszentelt élet értelmezési hagyományával – gyakran talált Izrael Egyip-

tomból való *kivonulásának* nagy paradigmájában szuggesztív szimbólumokat és metaforákat: az égő csipkebokor, átkelés a tengeren, vándorlás a pusztában, Isten megjelenése a Sínai-hegyen, a magánytól való félelem, a törvény és a szövetség ajándéka, a felhő- és tűzoszlop, a manna, a sziklából fakasztott víz, a zúgolódás és a nosztalgizálás.

Nézzük most a *felhő* (héberül *‘ánán*)¹ szimbólumát, amely titokzatos módon mutatta a nép útját: egyszer megállva várakozott, egészen hosszan is, ezzel rosszuléte és panaszkodást váltva ki, máskor viszont felemelkedve elindult, így jelezte a haladás ritmusát Isten vezetése alatt.

Hallgassuk meg, mit mond Isten szava: „Egész útjuk során, amikor a felhő a hajlékról felemelkedett, Izrael fiai továbbindultak vándorlásukon. Ha a felhő nem emelkedett fel, akkor nem indultak el addig a napig, amíg fel nem emelkedett. Az Úr felhője napközben a hajlék felett lebegett, éjjel azonban tűz volt benne egész Izrael szeme láttára, egész vándorlásuk idején” (Kiv 40,36–38).

Ehhez a *Számok könyvében* található párhuzamos szöveg érdekes adalékkal szolgál (vö. Szám 9,15–23),

¹ Az *‘ánán* szó 87-szer szerepel az Ószövetségben, ebből hússzor a *Kivonulás* könyvében, hússzor pedig a *Számok* könyvében. Egyetlen egyszer szerepel a „tűz- és felhőoszlop” kifejezés (Kiv 14,24); mi általában „felhőoszlopról” vagy „tűzoszlopról” szoktunk beszélni. Mindkét kifejezés az isteni jelenlét megnyilvánulását írja le.

különösképpen a megállásról és az újraindulásról: „Ha a felhő két napig vagy egy hónapig, sőt még hosszabb ideig ott maradt a hajlék felett, ott lebegett felette, Izrael fiai is táboroztak, s nem indultak tovább; ha azonban felemelkedett, akkor ők is útra keltek” (Szám 9,22).

Istennek ez a stílusa, ahogyan kifejezi jelenlétét és vezetési népét, nyilvánvalóan szüntelen virrasztást követelt meg: egyrészt válaszolni kellett a felhő kiszámíthatatlan mozgására, másrészt meg kellett őrizni a hitet Isten védelmező jelenlétében, amikor az egy helyben tartózkodások hosszúra nyúltak, és a cél elérése ködbe veszni látszott.

A bibliai elbeszélés szimbolikus nyelvezetében ez a felhő Isten angyalát jelentette, ahogyan a *Kivonulás könyve* mondja (Kiv 14,19). A későbbi értelmezésben kivált a felhőt használják Isten jelenlétének, jóságának, tevékeny hűségének jelzésére. A prófétai, zsoltáros és szapienciális hagyományok ugyanis gyakran élnek ezzel a szimbólummal, más szempontokat is előtérbe állítva, így például Isten elrejtőzését népe bűne miatt (vö. Siral 3,44), vagy Isten trónjának fenségességét (vö. 2Krón 6,1; Jób 26,9).

Az Újszövetség is használja – olykor analóg nyelvezettel – ezt a *szimbólumot* a teofániák leírásakor: Jézus szüzi fogantatásakor (vö. Lk 1,35), a színeváltozáskor (vö. Mt 17,1–8 és párhuzamos helyek), Jézus mennyebemenetelekor (vö. ApCsel 1,9). Pál a keresztségek szimbólumaként is használja a felhőt (vö. 1Kor 10,1),

és a felhő szimbolikája részét képezi az Úr idők végén bekövetkező dicsőséges visszatérését bemutató képeknek is (vö. Mt 24,30; 26,64; Jel 1,7; 14,14).

Összefoglalóan azt mondhatjuk, hogy már a kivonulás tipikus jelképrendszerében uralkodó szerepe van a felhőnek mint az isteni üzenet jelének, az Úr tevékeny jelenlétének népe körében. Izraelnek mindig készen kell állnia az indulásra, ha a felhő elindul, késznek kell lennie beismerni bűnét és irtózni tőle, amikor beborul az ég, és türelmet kell tanúsítania, amikor hosszan kell várakozni és a cél elérhetetlennek tűnik.

A *felhő* szimbólumának sokféle bibliai előfordulásához kapcsolódik még Isten elérhetlensége, fenségessége, amellyel a magasból mindenek felett virraszt, irgalma, amely szétfeszíti a felhőket és alászáll, hogy visszaadja az életet és a reményt. Isten iránti szeretetre és Isten megismerésére csak a követés útján, félelmeiktől és nosztalgiazásoktól mentes készségben lehet szert tenni.

Századokkal a kivonulás után, mintegy a Megváltó eljövetelének árnyékában a *Bölcsesség könyvének* szerzője egy lapidáris mondattal emlékezik meg a felhő és tűz által vezetett izraeliták kalandos történetéről: „Tűzoszlopot adott nekik vezetőül az ismeretlen úton” (Bölcs 18,3).

MINT AKIKET A FELHŐ VEZET

3. Beszédes számunkra a világosságot árasztó tűz-
oszlop, amely a népet vezette teljes engedelmessé-
get és éberséget követelő ritmusában. Mint egyfajta
tükörben értelmezési modellt láthatunk benne a
mai megszentelt élet számára. A megszentelt élet
évtizedeken át a zsinat karizmatikus késztetésére
úgy haladt előre, mintha az Úr *felhőjének* jelzéseit
követné.

Azoknak szívében, akik abban a kegyelemben
részeseültek, hogy „láthatták” a zsinati folyamat
elkezdődését, visszhangzanak Szent XXIII. János
pápa szavai: *Gaudet Mater Ecclesia* [Örvendjen az
anyaszentegyház!] – így kezdődött a zsinatot meg-
nyitó beszéde (1965. október 11-én).²

Az öröm jegyében, a lélek mélyeséges örvendezésé-
vel a megszentelt élet arra kapott meghívást, hogy az
újat befogadva járja a történelem útját: „Az emberi
események mai helyzetében, amelyben úgy tűnik, az
emberiség a dolgok új rendjébe lépett, az isteni gond-
viselés titokzatos terveit kell inkább meglátnunk,
amelyek a következő időkben az emberek működése
révén megvalósulnak, és amelyek gyakran minden
várakozást felülmúlóan és bölcsességgel rendelke-
znek mindenképp felett, még a szerencsétlen emberi ese-

² XXIII. JÁNOS PÁPA: *Gaudet Mater Ecclesia*, a zsinatot meg-
nyitó beszéd, Róma (1962. október 11.).

mények felett is, az egyház javára [...], szükséges, hogy ezt a biztos és változatlan tanítást, melyhez hűen ragaszkodnunk kell, elmélyítsük és korunk követelményeinek megfelelő módon mutassuk be. Egy dolog ugyanis a hitletétemény, vagyis azok az igazságok, amelyeket tiszteletre méltó tanításunk tartalmaz, és másik az a mód, ahogyan ezeket hirdetjük, mindig megőrizve azonban ezen igazságok ugyanazon értelmét és jelentését. Nagy jelentőséget kell tulajdonítanunk ennek a módszernek, és ha szükséges, türelemmel alkalmaznunk kell [...].”³ Szent II. János Pál pápa a zsinatot úgy határozta meg, mint „azt a nagy kegyelmet, amelyet a huszadik században élvezhetett az egyház: megbízható iránytűt kaptunk benne, mely irányt mutat utunkon”.⁴ Ferenc pápa hangsúlyozta, hogy a zsinat „a Szentlélek gyönyörű működése volt”.⁵ Ezt a megszentelt élet vonatkozásában is kijelenthetjük: jótékony időszak volt, amely megvilágosodással és megkülönböztetéssel, komoly fáradozással és nagy örömmel járt.

³ Uo., 4.6. pont.

⁴ II. JÁNOS PÁL PÁPA: *Novo millennio ineunte* apostoli levél (2001. január 6.), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005*, II. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 57. pont.

⁵ FERENC PÁPA: *Ne háziasítsuk a Szentlelket*, reggeli elmélkedés a Szent Márta-ház kápolnájában, Róma (2013. április 16.).

A megszentelt személyek útja valódi „exodusi út” volt.⁶ A lelkesedés és a merészség, a leleményesség és teremtő hűség, ugyanakkor a törékeny bizonyosságok, a rögtönzések és a keserű csalódások kora volt. Visszatekintve most már felismerhetjük, hogy valóban „tűz volt a felhőben” (Kiv 40,38), és hogy a Lélek volt az, aki ténylegesen vezette „ismeretlen” utakon a megszentelt férfiak és nők életét és terveit Isten országának ösvényein.

Úgy tűnik, az utóbbi években alábbhagyott ennek az előrehaladásnak a lendülete. Mintha a felhő inkább sötétséggel, mint tűzzel borítana be bennünket, de még ma is benne lakozik a Lélek *tüze*. Még ha olykor sötétségben és kedvetlenül járunk is, ami nyugtalaníthatja szívünket (vö. Jn 14,1), a hit felkelti bennünk a bizonyosságot, hogy a felhőn belül nem csökkent Isten jelenléte: a sötétség ellenére is „lobogó tűz az éjszakában” (Iz 4,5).

Arról van szó, hogy a hitben mindig újból nekiindulunk az „ismeretlen útnak” (Bölcs 18,3), Ábrahám atyánkhoz hasonlóan, aki „elindult anélkül, hogy tudta volna, hová megy” (vö. Zsid 11,8). Olyan út ez, amely gyökeres engedelmességet és bizalmat kíván. Egyedül a hit teszi lehetővé, hogy rálépjünk,

⁶ Vö. II. JÁNOS PÁL PÁPA *Vita consecrata* kezdetű, szinódus utáni apostoli buzdítása (1996. március 25.), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005*, II. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 40. pont.

és egyedül a hitben lehetséges, hogy megújulást és megerősödést hozzon.⁷

AZ EXODUS ÉLŐ EMLÉKE

4. Kétségtelen, hogy a zsinat végeztével a megszentelt férfiak és nők széles körű egyetértéssel és őszinte lelkesedéssel fogadták a zsinati atyák intézkedéseit. Érezhető volt, hogy „működik” a Szentlélek kegyelme, akitől Szent XXIII. János pápa az egyház számára „új pünkösdt” kért. Ugyanakkor már legalább egy évtizede látható volt a gondolkodásnak, a várakozásoknak, az *in itinere* [folyamatban lévő] törekvéseknek ezzel való összhangja.

A *Provida Mater Ecclesia* kezdetű apostoli konstitúció 1947-ben elismerte a megszenteltséget azoknál is, akik az evangéliumi tanácsokat világi életállapotukat megtartva élik meg. „Forradalmi tett volt ez az egyházban.”⁸ A hivatalos elismerés az előtt érkezett, mielőtt teológiailag megfogalmazták volna a világi megszenteltség sajátos horizontját. Ezen elismerés által valamiképpen olyan irány kijelölése történt meg, amely a II. vatikáni zsinat szívében is ott lehe-

⁷ Vö. XVI. BENEDEK PÁPA: *Kiballgatás*, Róma (2013. január 23.).

⁸ Vö. FERENC PÁPA: *Kiballgatás a Világi Intézmények Olaszországi Konferenciája által szervezett találkozó résztvevőinek*, Róma (2014. május 10.).

tett: a világ iránti rokonszenv, mely új párbeszédet eredményez.⁹

Dikasztériumunk [a vatikáni szerzetesi kongregáció] 1950-ben – XII. Piusz pápa védnöksége mellett – egybehívja a „tökéletesség életállapotában élők” első kongresszusát. A pápai tanítások megnyitják az utat az *accommodata renovatio* [a korszerű megújulás] előtt: a II. vatikáni zsinat magáévá teszi ezt a kifejezést a *Perfectae caritatis* kezdetű határozatban. Azt a kongresszust továbbiak is követték, több helyszínen, különféle témákról, amelyek új teológiai és spirituális reflexiót tettek lehetővé az ötvenes években és a rákövetkező évtized kezdetén. Ebbe a jól előkészített földbe a zsinat takarékoság nélkül vetette el a tanítás jó magvait, és a konkrét útmutatások oly gazdagságával ajándékozott meg minket, amelyből mint értékes örökségből manapság is élünk.

Idestova ötven év telt el a II. vatikáni zsinat *Lumen gentium* kezdetű dogmatikai konstitúciójának 1964. november 21-én történt kihirdetése óta. Nagy teológiai és egyházi értékű kijelentése: „Az egész egyház úgy jelenik meg, mint »az Atya, a Fiú és a Szentlélek egységéből egybegyűlt nép«.”¹⁰ Elismeri, hogy az

⁹ Vö. VI. PÁL PÁPA: *Beszéd a II. vatikáni zsinat utolsó nyilvános ülésén*, Róma (1965. december 7.).

¹⁰ II. Vatikáni Zsinat: *Lumen gentium* dogmatikai konstitúció az egyházzól, in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Kézikönyvek 2., Szent István Társulat, Budapest, 2000, 4. pont.

úton, a népek között központi szerepet tölt be Istennek az a népe, amelyet Krisztus vére váltott meg (vö. ApCsel 20,28), az igazság és a szentség Lelke tölt be, és amelyet „elküldött az egész földkerekségre a világ világosságául és a föld sójául” (vö. Mt 5,13–16).¹¹

Ekképpen egy szilárdan Krisztuson és az ő Lelkén alapuló identitást fogalmaz meg, ugyanakkor olyan egyházra tesz javaslatot, amely nyitott minden kulturális, társadalmi és antropológiai helyzet felé: „Hogy kiterjedjen a föld minden részére, belép az emberek történelmébe, ugyanakkor felülmúlja az időt és a népek határait. A kísértések és szorongatások között élő egyház az Úrtól megígért isteni kegyelemből meríti az erőt, hogy a testi gyöngeségben meg ne fogyatkozzék tökéletes hűsége, hanem megmaradjon Ura méltó menyasszonyának, és a Szentlélek hatására szüntelenül megújuljon mindaddig, amíg a kereszt által el nem jut a fényre, mely soha nem ismer alkonyt.”¹²

A *Lumen gentium* egy teljes fejezetet szentel (a hatodikat) a szerzeteseknek.¹³ Miután lefektette „az életszentségre szóló egyetemes meghívás” teológiai alapelvét,¹⁴ az egyház a szentségre vezető sokféle út között elismeri a megszentelt élet ajándékát, amelyet Urától kapott és az ő kegyelmével megőrzött min-

¹¹ Vö. uo., 9. pont.

¹² Uo.

¹³ Vö. uo., 43–47. pontok.

¹⁴ Vö. uo., V. fejezet.

den korszakban.¹⁵ Örömmel hangsúlyozza – Boldog VI. Pál pápa tanítását követve –, hogy a megszenteltség a keresztségben gyökerezik, a *Krisztus követésében* megélt életstílust pedig úgy mutatja be, mint annak az életformának újbóli hatékony megjelenítését, amelyet Isten Fia földi létezésében magára vett. A megszentelt életet végezetül úgy mutatja be, mint Isten népének adott *jelet* a közös keresztény hivatás megvalósítására, valamint a feltámadt Úr kegyelmének és az egyházban csodálatosan működő Szentlélek hatalmának megmutatkozását.¹⁶

Az évek előrehaladtával ezek a kijelentések nagyon hatékonynak bizonyultak. Olyan változás ment végbe, amelynek ma élvezhetjük a gyümölcsét: növekedett a megszentelt személyek identitásának egyházi jellege, és nagyobb egyházi érzék irányítja a megszentelt személyek életét és működését.

Ez volt az első alkalom, amikor egy ökumenikus zsinat – munkája során – úgy beszélt a megszentelt életről, mint az egyház közösségének és életszentségének élő és termékeny részéről, és nem mint egy „reformhatározatokra” szoruló területről.

Hasonló szándék vezette a *Perfectae caritatis* határozatot is: e dokumentum kihirdetésének (1965. október 28.) ötvenedik évfordulójára készülünk. Ez a határozat újra világosan megfogalmazza a radikális

¹⁵ Vö. uo., 43. pont.

¹⁶ Vö. uo., 44. pont.

felszólítást: „Mivel a megszentelt élet legfőbb szabálya az evangéliumban bemutatott Krisztus-követés, ezt tekintse minden [szerzetes] intézmény legfőbb regulájának.”¹⁷ Ez egy nyilvánvaló és általános kijelentésnek tetszhet, ténylegesen azonban az ájtatosságokra épülő lelkiségek és az egyházi, társadalmi szolgálatok elsődlegességét valló, az alapítók szándékainak szakralizált követésén megrekedt identitások gyökeres megújulását eredményezte.

Semmit sem szabad a radikális Krisztus-követés elé helyezni, ennek kell a középpontban állnia.

A zsinat tanítóhivatala elindította továbbá a megszentelt élet többféle formájának elismerését. Az apostoli intézmények azt látják, hogy elismerést nyer – ilyen tekintélyes szinten első ízben – az alapelv, hogy apostoli működésük a megszentelt élet lényegéhez tartozik.¹⁸ A világi [laikus] megszentelt életet úgy létesítette és ismerte el az egyház, mint „az evangéliumi tanácsokra tett fogadalom önmagában teljes állapotát”.¹⁹ Létrejönnek a világi [szekuláris] intézmények, a maguk lényegi sajátosságával, a világi [szekuláris] megszenteltséggel.²⁰ Elkezdődik a

¹⁷ II. Vatikáni Zsinat: *Perfectae caritatis* határozat a szerzetesi élet korszerű megújításáról, in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Kézikönyvek 2., Szent István Társulat, Budapest, 2000, 2a pont.

¹⁸ Vö. uo., 8. pont.

¹⁹ Uo., 10. pont.

²⁰ Vö. uo., 11. pont.

megszentelt szüzek rendjének (*ordo virginum*) és a remeteéletnek is – mint a megszentelt élet nem társas formáinak – az újjászületése.²¹

Az evangéliumi tanácsokat új hangsúlyokkal mutatták be, olyan egzisztenciális tervként, amelyet a hívők a tanácsok saját módozatai szerint és a Krisztuskövetés különleges radikalitásával vállalnak.²²

Két téma emelkedik még ki, a nyelvezetnél fogva, ahogyan tárgyaltak róla: a közösségben megélt testvéri élet és a képzés. Az első teljesen bibliai ihletésű, az *Apostolok cselekedetei* évszázadokon át táplálta azt a törekvést, hogy a szerzetesek *cor unum et anima una* [egy szív és egy lélek] legyenek (ApCsel 4,32). Ma a testvéri élet többféle modelljének és stílusának pozitív elismerése a zsinat újító szándékának legjelentősebb eredménye. Azáltal pedig, hogy kiemelte a Lélek közös ajándékát, a *Perfectae caritatis* határozat arra ösztönöz, hogy emelkedjünk felül az osztályokban és kategóriákban való gondolkodáson, és olyan testvéries stílusú közösségeket hozzunk létre, amelyekben mindenki azonos jogokkal és kötelessé-

²¹ *Egyházi törvénykönyv* (1983. január 25.), Szent István Társulat, Budapest, 2001 (4. kiadás), 604. és 603. kánonok.

²² Vö. II. Vatikáni Zsinat: *Perfectae caritatis* határozat a szerzetesi élet korszerű megújításáról, in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *AII. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Kézikönyvek 2., Szent István Társulat, Budapest, 2000, 12–14. pontok.

gekkel rendelkezik (kivéve az egyházi renddel járó jogokat és kötelességeket).²³

A képzés értékét és szükségét a megújulás alapjaként határozták meg: „A [szerzetes] intézmények korszerű megújulása leginkább a tagok képzésétől függ.”²⁴ Lényegi jelentőségénél fogva ez az alapelv axiómaként működött: elkezdtünk kitartóan új tapasztalatokra szert tenni, kellő imádságos mérlegelés után új lehetőségeket kipróbálni, sok intuíción, vizsgálódást, tanulmányozást, időt és eszközt felhasználtunk erre.

AZ ÚT ÖRÖMEI ÉS NEHÉZSÉGEI

5. A zsinat ösztönzésére a megszentelt élet hosszú utat tett meg. Valójában az exodus nem egyedül a zsinat által kijelölt látóhatár keresésére indította. A megszentelt férfiak és nők korábban nem tapasztalt társadalmi és kulturális valóságokkal találkoznak, és ezeken kell lemérniük magukat, ilyenek: az idők és helyek jeleire való odafigyelés, az egyház nyomatékos felhívása a zsinati stílus megvalósítására, az alapítói karizmák újrafelfedezése és újraértelmezése, a gyors változások a társadalomban és a kultúrában. Új színterek, amelyek új és együttesen

²³ Vö. uo., 15. pont.

²⁴ Uo., 18. pont.

végzett megkülönböztetést igényelnek, kihúzzák a talajt azok alól a korábban állandóan ismételt modellek és stílusok alól, amelyek képtelenek evangéliumi tanúságtételként az új kihívásokkal és lehetőségekkel szembenézni.

A *Humanae salutis* kezdetű konstitúcióban, amellyel Szent XXIII. János pápa meghirdette a II. vatikáni zsinatot, a következőt olvashatjuk: „Követve az Úr Krisztus parancsait, aki az *idők jeleinek* (Mt 16,3) értelmezésére biztat minket, az olyannyira sűrű homály ellenére nem kevés jelre bukkanunk, amelyek egy az egyház és az emberiség számára jobb korszak bekövetkezését sejtetik.”²⁵

A minden jóakarátú embert megszólító *Pacem in terris* kezdetű enciklika vezette be az „idők jeleinek” teológiai kulcsfogalmát. E jelek között Szent XXIII. János pápa a következőket sorolja fel: a dolgozó osztályok gazdasági-társadalmi felemelkedése; a nők belépése a közéletbe; független nemzetek létrejötte;²⁶ a méltóságuk tudatában lévő polgárok joga-

²⁵ XXIII. JÁNOS PÁPA: *Humanae salutis*, a II. vatikáni zsinatot meghirdető apostoli konstitúció (1961. december 25.), 4. pont.

²⁶ XXIII. JÁNOS PÁPA: *Pacem in terris* enciklika a népek közötti békéről (1963. április 11.), in: TOMKA MIKLÓS – GOJÁK JÁNOS (szerk.): *Az egyház társadalmi tanítása. Dokumentumok*, Szent István Társulat, Budapest, 1993, 40–42. pontok.

inak és kötelességeinek védelme és előmozdítása;²⁷ az a meggyőződés, hogy az ellentétekre tárgyalásokkal és nem fegyverkezéssel kell megoldást találni.²⁸ E jelek között említi *Az emberi jogok egyetemes nyilatkozatát*, amelyet az Egyesült Nemzetek Szervezete hagyott jóvá.²⁹

A megszentelt személyek belakták és értelmezték ezeket az új horizontokat. Úttörőként hirdették és tanúsították az evangéliumot életükkel, felkínálták a segítségnyújtás és a szolidaritás sokféle formáját, együttműködtek a legkülönfélébb feladatok megoldásában a keresztény felebaráti szeretet jegyében, és részt vesznek a folyamatban lévő történelmi eseményekben. Anélkül, hogy letűnt korszakok emlékéit kívánnák visszasírni, figyelembe véve az emberek szükségleteit törekedtek élhetőbbé tenni a társadalmi életet az egyház élő, a történelem rostáján átszűrt hagyományával, a keresztény hitből és reményből erőt merítve.

A kihívás, amelyet a 20. század végének történelmi horizontja állított a megszentelt élet elé, merészséget és leleményes bátorságot kívánt. Ezért ezt a korszakváltást prófétai, vallásilag motivált odaadásként kell értékelni: sok megszentelt személy komoly elköteleződéssel, gyakran komoly személyes kockázatot is

²⁷ Vö. uo., 67. pont.

²⁸ Vö. uo., 113. pont.

²⁹ Vö. uo., 143. pont.

vállalva élte meg azt az új evangéliumi tudatosságot, hogy a szegények és a legutolsók pártján kell állniuk, osztozva értékeikben és aggodalmaikban.³⁰

A megszentelt élet nyitott a megújulásra, de nem azért, mert mindentől független kezdeményezéseket követ, nem is az újdonság utáni pusztavágyakozásból, még kevésbé szociológiailag sürgető okokra visszavezethető önféltésből, hanem főként a teremtő Lélek iránti felelős engedelmességből, „aki a próféták szavával szól” (vö. apostoli hitvallás),³¹ valamint az

³⁰ Vö. II. JÁNOS PÁL PÁPA: *Los caminos del Evangelio* [Az evangélium útjai], apostoli levél a latin-amerikai szerzetesekhez az új földrész evangelizációjának ötszázadik évfordulója alkalmából (1990. június 29.), 19., 21. pontok; II. JÁNOS PÁL PÁPA *Vita consecrata* kezdetű, szinódus utáni apostoli buzdítása (1996. március 25.), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005*, II. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 82., 86., 89–90. pontok.

³¹ A „prófétai” szó első hivatalos alkalmazását a tanítóhivatal részéről az alábbi dokumentumban találjuk: SZERZETESEK ÉS VILÁGI INTÉZMÉNYEK KONGREGÁCIÓJA: *Szerzetesek és az emberi haladás* (latinul: *Optiones evangelicae*) (1980. augusztus 12.), in: TÖZSÉR ENDRE SP (szerk.): *Szentszéki dokumentumok a megszentelt életről 1964–2002*, Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, Budapest, 2007, a bevezetés és 2., 4., 24., 27., 33. pontok. A *Vita consecrata* apostoli buzdításban a *kimondottan erről szóló pontokon* (84–85.) kívül mintegy harminc helyen találjuk ezt a szóhasználatot, és mintegy száz helyen, ha a hasonló kifejezéseket is figyelembe vesszük.

egyház tanítóhivatalának sürgetését követve, amelyet erőteljesen fogalmazznak meg a nagy szociális enciklikák: a *Pacem in terris* (1963), a *Populorum progressio* (1967), az *Octogesima adveniens* (1971), a *Laborem exercens* (1981) és a *Caritas in veritate* (2009). Gondoljunk csak a felhő képére, az isteni akarathoz való hűségről volt szó, ezt az akaratot pedig az egyház tekintélyt hordozó szava nyilvánította ki.

Minden megújulásra irányuló döntést a *karizmának* az a felfogása motivált, hogy a Szentlélektől származik, a Krisztushoz való hasonulásra irányul, közösségi, egyházi jellege van, és dinamikusan fejlődik az egyházban. Fokozatosan kialakult a *karizma teológiája*, amelyet első ízben használtak egyértelműen a megszentelt életre.³² A zsinat nem használta kifejezetten ezt a fogalmat a megszentelt életre, de

³² Vö. PÜSPÖKÖK SZENT KONGREGÁCIÓJA – SZERZETESÉK ÉS VILÁGI INTÉZMÉNYEK SZENT KONGREGÁCIÓJA: *Mutuae relationes*, a püspökök és szerzetesek kölcsönös kapcsolatainak irányelvei (1978. május 14.), in: TÖZSÉR ENDRE SP (szerk.): *Szentszéki dokumentumok a megszentelt életről 1964–2002*, Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, Budapest, 2007, 12., 19., 51. pontok.

megnyitotta előtte az utat azáltal, hivatkozott néhány Szent Pál-i gondolatra.³³

Evangelica testificatio kezdetű apostoli buzdításában Boldog VI. Pál pápa hivatalosan is magáévá teszi ezt az új szóhasználatot.³⁴ Így fogalmaz: „A zsinat méltán köti lelkére a szerzeteseknek és szerzetesnőknek azt a kötelességet, hogy őrizték meg alapítóik szellemét, evangéliumi szándékaikat és szentségük példáját. A most megvalósítandó megújulásnak ez legyen az egyik alapelve, s ez legyen azon munka legfontosabb irányelveinek egyike, amelyet minden egyes intézménynek meg kell kezdenie.”³⁵

Kongregációnk tanúja volt ennek az útnak, és nyomon követte a szerzetes intézmények konstitúcióinak újrafogalmazását. Ez a folyamat megbonthatott régóta meglévő egyensúlyokat, megváltoztatta

³³ Vö. például: II. Vatikáni Zsinat: *Perfectae caritatis* határozat a szerzetesi élet korszerű megújításáról, in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Kézikönyvek 2., Szent István Társulat, Budapest, 2000, 1., 2., 7., 8., 14., 15. pontok; II. Vatikáni Zsinat: *Ad gentes* határozat az egyház missziós tevékenységéről, in: uo., 23. pont.

³⁴ VI. PÁL PÁPA: *Evangelica testificatio* apostoli buzdítás a szerzetesi élet megújításáról a II. Vatikáni Zsinat előírásai szerint (1971. június 29.), 11., 12., 32. pontok.

³⁵ VI. PÁL PÁPA: *Evangelica testificatio* apostoli buzdítás a szerzetesi élet megújításáról a II. Vatikáni Zsinat előírásai szerint (1971. június 29.), 11. pont.

a hagyomány idejétmúlt gyakorlatait,³⁶ ugyanakkor új hermeneutikákkal újraértelmezte a lelki örökségeket, új struktúrákat próbált ki, sőt felülvizsgálta a meglévő programokat és jelenléti helyeket. Nem hallgathatjuk el azonban azt sem, hogy ebben az egyszerre hűséges és kreatív *megújulásban* előfordultak nézeteltérések, feszültségek, sőt fájdalmas hűtlenségek is.

Az egyház nem szakította meg ezt a folyamatot, hanem nagyon pontos tanítóhivatali segítséget nyújtva bölcs virrasztással kísérte azt. A *lelki élet* elsőségen túl *hét fő témát* hangsúlyozott: alapítói karizma, Isten igéjével (*lectio divina*) táplált élet a Lélekben, közösségben élt testvéri élet, kezdeti és folyamatos képzés, az apostoli szolgálat új formái, az irányító tekintély [előjárói szolgálat], odafigyelés a kultúrákra. A megszentelt élet az utóbbi ötven évben ezekkel a követelményekkel nézett szembe, ezen feladatok megvalósításának útját járta.

A zsinat „betűjére” való hivatkozás lehetővé teszi, hogy „megtaláljuk hiteles szellemét” és elkerüljük a téves értelmezéseket.³⁷ Az a feladatunk, hogy

³⁶ Vö. II. Vatikáni Zsinat: *Perfectae caritatis* határozat a szerzetesi élet korszerű megújításáról, in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Kézikönyvek 2., Szent István Társulat, Budapest, 2000, 3. pont.

³⁷ Vö. XVI. BENEDEK PÁPA: *Szentbeszéd a hit évét megnyitó szentmisén*, Róma (2012. október 11.).

emlékezete legyünk együtt egy olyan eseménynek, amelyben mi, az egyház felismertük legmélyebb önzonosságunkat. Boldog VI. Pál pápa a zsinat lezárásakor hálás szívvel és elmével mondta: „Az egyház elmélyült legbensőbb lelki tudatában [...], hogy megtalálja önmagában Krisztusnak – a Szentlélekben – élő és tevékeny szavát, és hogy alaposabban kifürkésze a misztériumot, vagyis a felette és benne élő Isten tervét és jelenlétét, és hogy felélessze magában azt a hitet, amely biztonságának és bölcsességének a titka, valamint azt a szeretetet, amely arra kötelezi, hogy szüntelenül énekelje Isten dicséretét: *cantare amantis est* [az énekel, aki szeret] – mondja Szent Ágoston (336. beszéd; PL 38, 1472). A zsinati dokumentumokból, kivált az isteni kinyilatkoztatásról, a liturgiáról, az egyházzól, a papokról, a szerzetesekről, a világiakról szóló dokumentumokból világosan látszik ez a közvetlen és elsődleges vallási szándék, és ezek megmutatják, mennyire tiszta, friss és gazdag az a spirituális véna, amelyet az élő Istennel való élő kapcsolat táplál az egyház ölén, és amelyet az egyház elvezet földünk kiszáradt rögeihez.”³⁸

A zsinathoz mint egyházi eseményhez és stílusparadigmához való hűség azt kéri tőlünk, hogy bizalommal tekintsünk a jövőbe. Él-e bennünk az a

³⁸ VI. PÁL PÁPA: *Beszéd a II. vatikáni zsinat utolsó nyilvános ülésén*, Róma (1965. december 7.).

bizonyosság, hogy Isten mindig vezetőkül szegődik utunkon?

A szavak és gesztusok gazdagságával az egyház arra indít minket, hogy egyéni és közösségi életünket is az üdvösség teljes tervében értelmezzük, hogy megértsük, milyen irányba haladjunk, milyen jövőt építsünk, és összhangban a mostanáig megtett lépésekkel arra hív minket, hogy újból felfedezzük a *confessio laudis, fidei et vitae* [az istendicséretnek, hitünk megvallásának és életünk tanúságtételének] egységét.

A *memoria fidei* [a hit szemével látó emlékezet] felkínálja nekünk egy folytonosság és az állhatatosság gyökereit: erős identitásunk lesz ahhoz, hogy egy eseménysor, egy történelem részeként ismerjünk magunkra. A megtett út hitben való értelmezése azonban nem áll meg a nagy eseményeknél, hanem abban is segít, hogy újraolvassuk személyes élettörténetünket, hatékonyan szakaszokra bontva azt.

ÉBEREN
VIRRASZTUNK

*Illés felment a Kármel csúcsára,
földre rogyott,
és térdé közé rejtette arcát...
„Nézd,
felhő ereszkedik alá nyugaton,
kicsinyke,
mint az ember tenyere.”*

1Kir 18,42.44

NYITOTT SZÍVVEL HALLGATVA

6. Ismételten a Szentírás képi világában keresünk világosságot és belőle kérünk inspirációt, hogy a prófétálás útján járhassunk és kutathassuk a megszentelt élet új horizontjait. Erről szeretnénk szólni ebben a második részben. A megszentelt élet ugyanis lényegénél fogva arra hivatott, hogy tanúságtevő szolgálatot nyújtson, amely *jellé* teszi az egyházban.¹

Olyan funkcióról van szó, amely minden keresztényhez hozzátartozik, de a megszentelt életben különleges jelleget kap a Krisztus-követés és Isten elsődlegességének radikalitása által, valamint azon képesség által, hogy az egyház evangelizáló küldetését *parrésziával* [nyílt bátorsággal] és kreativitással végzi. Joggal hangsúlyozta Szent II. János Pál pápa: „A prófétai tanúságtétel abban is kifejeződik, hogy szóvá tesz mindent, ami szemben áll az isteni akarattal, és új utakat keres, hogy Isten országának evangéliuma a történelemben megvalósuljon.”²

¹ II. Vatikáni Zsinat: *Lumen gentium* dogmatikai konstitúció az egyházzól, in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Kézikönyvek 2., Szent István Társulat, Budapest, 2000, 44. pont.

² II. JÁNOS PÁL PÁPA *Vita consecrata* kezdetű, szinódus utáni apostoli buzdítása (1996. március 25.), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005*, II. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 84. pont.

A patrisztikus hagyományban a monasztikus élet biblikus modelljeként Illés prófétára szokás hivatkozni: egyrészt mert magányban és aszkézisben élt, másrészt szenvedélyes szeretetéért az Úrral kötött szövetség iránt, hűségéért az Úr törvényéhez, valamint azért a merészségéért, amellyel a szegények jogait védelmezte (vö. 1Kir 17–19; 21). A *Vita consecrata* apostoli buzdítás is hivatkozott rá a megszentelt élet prófétai jellegének és funkciójának alátámasztására.³ A monasztikus hagyomány úgy értelmezi a *köpenyt*, amelyet Illés égbe ragadtatásának pillanatában (vö. 2Kir 2,13) Elizeusra esni enged, mint a prófétai lelkület átszállását az atyáról a tanítványra, illetve mint az egyházban működő megszentelt élet jelképét, hiszen a megszentelt élet mindig új emlékezzettel és próféciaival él.

A tisbei Illés ezzel a határozott fenyegetéssel bukkan fel hirtelen az északi királyságban: „Ezekben az években nem hull majd se harmat, se eső, csak akkor, ha én parancsolom” (1Kir 17,1). Ez az istenfélő lélek lázadását fejezi ki azzal az erkölcsi hanyatlással szemben, amelybe Izebel királyné zsarnokoskodása és Acháb király hanyagsága taszította a népet. A próféta parancsa, mely erőszakkal bezárja az eget, nyílt szembeszállás Baalnak és a tömérdek baal-istenségnek sajátos funkciójával, nekik tulajdonították ugyanis a termékenységet és terméketlenséget, az

³ Uo.

esőt és a jólétet. Innen kezdődően Illés tevékenységét nagy ívű jelenetek mutatják be, amelyek nem is annyira a folyamatos történéseket kívánják elbeszélni, hanem drámai és jelentős kinyilatkoztató erőt hordozó különálló eseményeket mutatnak be (vö. 1Kir 17–19.21; 2Kir 1–2).

Illés minden alkalommal *in progress* [működésében] éli meg prófétai szolgálatát, az ő bibliai profiljára jellemző megtisztulások és megvilágosodásokat ismer meg, mígnem elérkezik a Hóreb enyhe, csendes szellőjében elhaladó Istennel való találkozáshoz. E tapasztalatai a megszentelt életet is megvilágítják. A megszentelt életnek is végig kell haladnia a Kerit-pataknál történő magányos, bűnbánó rejtőzéstől (vö. 1Kir 17,2–7) az életért küzdő szegényekkel – mint a careftai özvegygel – való szolidáris találkozásig (vö. 1Kir 17,8–24) vezető úton; tanulnia kell a zseniális merészségből, amelyet a Kármelen bemutatott áldozat jelképez (vö. 1Kir 18,20–39), valamint a szárazságtól és a halál kultúrájától összeaszott népért végzett közbenjáró imából (vö. 1Kir 18,41–46), egészen a hatalmasok által elnyomott szegények jogainak védelméig (vö. 1Kir 21) és az Isten szent nevét megszenteltelenítő bálványimádó gyakorlatoktól való óvásig (vö. 2Kir 1).

Különösen drámai az a jelenet, amely a halálát kívánó, depressziós Illést mutatja be Beerseba pusztájában (1Kir 19,1–8): ám ott Isten – életet adó kenyeret és vizet kínálva – gyengéden át tudja alakítani Illés

menekülését a Hóreb hegye felé való zarándoklássá (1Kir 19,9).

Jó példa ez a mi sötét éjszakáink számára, amelyek – miként Illésnél – megelőzik az enyhe szellőben megvalósuló teofánia ragyogását (1Kir 19,9–18), és a hűség új korszakait készítik elő, melyek új meghívások történetévé válnak (mint Elizeus számára: 1Kir 19,19–21), de bátorságot is nyújtanak a kegyetlen igazságtalanság elleni fellépésre (vö. Nabot meggyilkolása: 1Kir 21,17–29). Végül meghatva látjuk, amint szeretettel köszönti a prófétatanítványokat (2Kir 2,1–7), ami felkészíti arra, hogy felmenjen a Jordánhoz, majd az égbe a tüzes szekéren (2Kir 2,8–13).

Vonzóak lehetnek számunkra Illés látványos tettei, kezdve dühös tiltakozásaitól, egyenes és merész vádaskodásain át az Istennel való veszekedéséig, amikor a Hórebben azzal vádolja a népet, hogy csak pusztító és fenyegető szándékai vannak. De gondoljunk arra, hogy a mostani történelmi helyzetben többet mondhatnak nekünk a kisebb jelentőségű dolgok, amelyek bár apró *jelek*, mégis irányíthatják lépéseinket és döntéseinket korunkban, amikor Isten nyomai eltűnni látszanak a vallási érzék elsivágtagosodásában.⁴

⁴ Vö. FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 86. pont.

A Szentírás szövege számos „kisebb” szimbólumot nyújt. Megemlíthetjük ezeket: a Kerit-patakban *nincs elég élelem* az élethez, a *hollók* Istennek engedelmeskedve – irgalmas és szolidáris gesztussal – kenyeret és húst visznek a prófétának. A careftai özvegy nagylelkűsége, aki saját életét veszélyezteti, mert csak egy marék lisztje és egy kis olaja van (1Kir 17,12), de azt odaadja az éhes prófétának. Illés *tehetetlensége* a halott fiúval, és a kétségbeesett ölelését kísérő kételkedő kiáltása, amelyet az özvegy teológiailag, egy megkönyörülő Isten arcának kinyilatkoztatásaként értelmez. A közbenjárásra leboruló próféta hosszú küzdelme – a Baal papjaival való látványos és kissé teátrális kármeli összetűzés után –, amikor esőért esdekel a szárazság ítélete miatt kimerült nép számára. Azután mintegy csapatjáték folyik: Illés, a hegyre fel- és leszaladgáló szolgálója, valamint Isten, az eső igazi ura (és nem Baal) között, végül megérkezik a válasz Istentől egy *tenyérnyi felhőcskében* (vö. 1Kir 18,41). Istennek ez a kicsinyke válasza azonban nyomban bőséges esőt ad a már végét járó népnek.

Hasonlóképpen szegényes, mégis hatékony válasznak bizonyul napokkal később a *lángos* és a vizeskorsó, amelyek egyszer csak megjelennek a halálát kívánó, búskomor próféta mellett a pusztában: ez az étel erőt ad neki ahhoz, hogy „negyven nap és negyven éjjel vándoroljon egészen Isten hegyéig, a Hórebig” (1Kir 19,8). És ott, egy barlangban, ahová Illés behúzódik, amikor még tajtékozva lázad a szent-

ségtörő nép ellen, látja, hogy Isten összetöri az ő a fenyegetésre és erőszakra építő képzeletbeli világát: „Az Úr nem volt ott...” a hatalmas szélvészben, sem a földrengésben, sem a tűzben, hanem csak „a békés csendű hangban” (1Kir 19,12).⁵

Pompás oldalak ezek a misztikus irodalom számára, felülről kap választ a próféta „szent haragja”: fel kell ismernie Isten jelenlétét, feladva minden gúzsba kötő hagyományos elképzelését. Isten suttogás és lágy szellő, nem biztonság- és sikerigényünk terméke. Bár „lába nyoma nem látható” (vö. Zsolt 77,20), mégis valóságosan és hathatósan van jelen.

Illés már azon a ponton volt, hogy haragjával és dühével mindent összetörjön, azt hitte magáról, hogy egyedül ő maradt hűséges. Isten azonban jól tudta, hogy másik hétezer hűséges tanú is maradt, voltak engedelmeskedni kész próféták és királyok is (vö. 1Kir 19,15–19), mert Isten történelmét nem szabad azonosítani a búskomor és féktelen próféta kudarcával. A történelem halad előre, mert Isten kezében van, Illésnek pedig új szemmel kell néznie

⁵ Héberül: *qól d' mámah daqqáh*. Nem könnyű és nem is egyszerű a lefordítása, mivel mindegyik szónak számos jelentése van. A *qól* jelentése: hang, hangzás, szél, suhogás, suttogás, moraj, hűs szellő; a *d' mámah* jelentése: csend, szélcsend, halálos üresség, felfüggesztés, beszüntetés, leheletnélküliség; a *daqqáh* jelentése: könnyű, csekély, apró, finom, vékony, nyugodt. A *Septuaginta* görög fordítása: *phóné aurasz leptész*; Jeromos latin fordítása: *sibilus aurae tennis*.

a valóságot, engednie kell, hogy újjászülessék, hogy maga Isten keltsen benne reményt és bizalmat. Testtartása, amikor ott fenn, a hegyen összekuporodva esőért esedezik, igencsak hasonlít az anyja méhében születés előtt álló gyermekéhez, és ez jelképesen a Hórebben is megismétlődik, amikor egy barlangba rejtőzik, azután pedig a próféta új születésével válik kerekké a történet: most már újjászületve, felemelt fejjel, kihúzott háttal haladhat előre az élő Isten titokzatos ösvényein.

A hegy lábánál a nép még harcolt egy olyan élet ellen, amely igazából már nem volt élet, hanem csak egy olyasfajta vallásosság, amely az Istennel kötött szövetség megszenteltelentése és új bálványimádás volt. A prófétának magára kell vennie ezt a harcot és kétségbeesést, és „vissza kell térnie a saját útjára” (vö. 1Kir 19,15), amely most már egyedül Isten útja: újból át kell kelnie a most már virágba boruló, új jelentést nyerő sivatagon, hogy győzedelmeskedjen az élet, hogy új próféták és vezetők szolgálják a szövetségi hűséget.

AZ EVANGÉLIUM SZERINTI ÉLET PRÓFÉCIÁJA

7. A kegyelmi időszak, amelyet élünk – Ferenc pápa biztatására, hogy az evangéliumot helyezzük a középpontba és azt, ami a keresztény élet lényegéhez tartozik – a megszentelt férfiak és nők számára új

meghívást jelent a virrasztásra, hogy készek legyünk Isten jeleinek felismerésére. „Hitünk arra kap felszólítást, hogy lássa előre a bort, amivé a víz átváltozhat.”⁶ Harcolunk álomtól elnehezült szemünkkel (vö. Lk 9,32), hogy ne veszítsük el képességünket a lépéseinket vezető *felhő mozgásának* észlelésére (vö. Szám 9,17) és hogy felismerjük a kicsiny, törekeny jelekben az élet és remény Urának jelenlétét.

A zsinat ránk bízott egy módszert: annak módszerét, hogy elgondolkodjunk a világról és az emberi élet történéseiről, az egyházzal és a keresztény létről Isten szavának fényében, ez az Isten pedig a történelemben van jelen, benne tárja fel önmagát. Ezt a módszert egy magatartásforma hordozza: a hallgatásé, amely nyitott a párbeszédre és gazdagítja az igazság felé vezető utunkat. A *Krisztus középpontba állításához és Isten ígéretéhez* való visszatérés, amit a zsinat⁷ és az utána következő időszakban a tanítóhivatal nyo-

⁶ FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 84. pont.

⁷ Vö. II. Vatikáni Zsinat: *Perfectae caritatis* határozat a szerzetesi élet korszerű megújításáról, in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Kézikönyvek 2., Szent István Társulat, Budapest, 2000, 5. pont; II. Vatikáni Zsinat: *Dei Verbum* dogmatikai konstitúció az isteni kinyilatkoztatásról, in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Kézikönyvek 2., Szent István Társulat, Budapest, 2000, 21., 25. pontok.

matékosan kért tőlünk,⁸ biblikusan és teológiailag megalapozva a hitelesség és a minőség biztosítéka lehet megszentelt életünk jövője számára.

Olyan odahallgatásról van szó, amely segít minket, hogy a történelemben jelen lévő és üdvösségünkért hatékonyan munkálkodó Isten szándékainak hirdetőivé és tanúivá váljunk. Sokféle mai szükségünk közepette térjünk vissza az evangéliumhoz, oltssuk szomjunkt a Szentírással, benne található meg ugyanis a „lelki élet tiszta és el nem apadó forrása”.⁹

⁸ Vö. II. JÁNOS PÁL PÁPA *Vita consecrata* kezdetű, szinodus utáni apostoli buzdítása (1996. március 25.), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005*, II. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 84. pont; II. JÁNOS PÁL PÁPA: *Novo millennio ineunte* apostoli levél (2001. január 6.), II. Szemléljük Krisztus arcát (16–28. pontok); Újraindulni Krisztusban (29–41. pontok), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005*, II. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2005.; XVI. BENEDEK PÁPA: *Deus caritas est* kezdetű enciklikája (2005. december 25.), Szent István Társulat, Budapest, 2006, 12–18. pontok; MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEINEK ÉS APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAINAK KONGREGÁCIÓJA: *Újraindulás Krisztustól. A megszentelt élet megújult elköteleződése a harmadik évezredben. Instrukció* (2002. május 19.), Szent István Társulat, Budapest, 2005.

⁹ Vö. II. Vatikáni Zsinat: *Dei Verbum* dogmatikai konstitúció az isteni kinyilatkoztatásról, in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Kézíróknyvek 2., Szent István Társulat, Budapest, 2000, 21. pont.

„Nem kétséges – ahogyan Szent II. János Pál pápa jól mondta –, hogy az életszentség és az imádság elsőbbsége csak akkor érvényesülhet, ha megújult hallgatással fordulunk Isten igéje felé.”¹⁰

Az evangélium mint a legfőbb regula

8. A zsinati megújulás egyik jellemzője a megszentelt élet számára a Krisztus-követéshez való radikális visszatérés volt: „Az egyházban kezdettől fogva voltak olyan férfiak és nők, akik az evangéliumi tanácsok megtartásával nagyobb szabadsággal akarták utánózni és szorosabban akarták követni Krisztust, és a maguk módján Istennek szentelt életet éltek.”¹¹

Az evangéliumban bemutatott Krisztus-követés a „szerzetesi élet legfőbb szabálya” és minden szerzetes intézmény „legfőbb regulája”.¹² Az egyik első megnevezés, amellyel a monasztikus életet jelölték, az „evangéliumi élet” volt.

¹⁰ II. JÁNOS PÁL PÁPA: *Novo millennio ineunte* apostoli levél (2001. január 6.), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005*, II. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 39. pont.

¹¹ II. Vatikáni Zsinat: *Perfectae caritatis* határozat a szerzetesi élet korszerű megújításáról, in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Kézikönyvek 2., Szent István Társulat, Budapest, 2000, 1. pont.

¹² Uo., 2. pont.

A megszentelt élet különféle megjelenési formái erről az evangéliumi inspirációról tanúskodnak, kezdve Szent Antallal, a sivatagi remeteélet elindítójával. Az ő története azzal kezdődik, hogy meghallja Krisztus szavát: „Ha tökéletes akarsz lenni, add el, amid van, az árát oszd szét a szegények között, így kincsed lesz a mennyben, aztán jöjj és kövess!” (Mt 19,21).

Antaltól kezdve a monasztikus hagyomány a Szentírást teszi élete regulájává: az első regulák csak néhány gyakorlati szabályt fektetnek le, nem kívánnak lelki tanítást adni, hiszen a szerzetes egyetlen regulája a Szentírás, egyetlen más regula sem megengedhető: „Legyen gondunk arra, hogy olvassuk és megtanuljuk a Szentírást – írja Orsziésziosz, Pakhomiosz tanítványa és utóda –, szüntelenül elmélkedjünk rajta [...]. A Szentírás vezet el minket az örök életre.”¹³

Szent Bazil, a keleti szerzetesség nagy mestere, amikor összeállítja a szerzetesélet kézikönyvének szánt *Aszketikont*,¹⁴ nem kívánja *regulának* hívni.

¹³ Vö. *Pacomio e i suoi discepoli. Regole e Scritti* [Pakhomiosz és tanítványai. Regulák és írások], ed. LISA CREMASCHI, Qiqajon, Magnano, 1988, 409.

¹⁴ NAGY SZENT BAZIL: *Moralia* [Erkölcsei szabályok] (PG, 31, 692–869); Uő: *Regulae fusius tractatae* (PG, 31, 889–1052): *A bővebben kifejtett szabályok*, Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, Nyíregyháza, 1991.

A *Moralia*¹⁵ állnak szeme előtt, vagyis szentírási szövegek gyűjteménye, amely magyarázta és a szent *koinóniában* [közösségben] élők helyzetére alkalmazta azokat. Bazil rendszerében a szerzetesek magatartását Isten szava határozta meg, a mindig jelen lévő, szíveket és veséket vizsgáló Istené (vö. Jel 2,23). Ez az Úr jelenlétében való szüntelen tartózkodás, a *memoria Dei* [emlékezés Istenre] talán a legjellemzőbb vonása a bazilita lelkeségnek.

Nyugaton az út ugyanebben az irányban halad. Benedek regulája engedelmesség Isten szavának: „Megdöbbszent füllel halljuk, mire int bennünket a mindennap felénk kiáltó isteni szózat.”¹⁶ „Hallgasd meg, ó fiam”¹⁷ – így kezdődik a benedeki regula: hallgatva válunk fiakká és tanítványokká, az isteni szót befogadva válunk mi magunk is szóvá.

A 12. században Étienne de Muret, a grandmont-i rend alapítója találóan írja le ezt a begyökerezettséget az evangéliumba: „Ha bárki kérdezi, hol tettetek fogadalmat, milyen regulátok van vagy melyik szerzet tagjai vagytok, azt feleljétek, hogy a keresztény vallás első és legfőbb reguláját, vagyis az evangéliumot kö-

¹⁵ NAGY SZENT BAZIL: *Regulae brevius tractatae* (PG, 31, 1052–1305): *A rövidebben kifejtett szabályok*, Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, Nyíregyháza, 1994.

¹⁶ *Szent Benedek regulája*, Bencés Kiadó, Pannonhalma, 1993, 9.

¹⁷ *Szent Benedek regulája*, Bencés Kiadó, Pannonhalma, 1993, 11.

vetitek, az ugyanis minden regula forrása és alapja, nincs már regula, csak az evangélium.”¹⁸

A kolduló rendek megjelenése az evangéliumhoz való visszatérésnek még nagyobb lendületet adott.

Szent Domonkos „mindenütt evangéliumi embernek mutatkozott, szavaiban és tetteiben egyaránt”:¹⁹ élő evangélium volt, aki képes azt hirdetni, amit megél, és azt akarta, hogy prédikátorai is „evangéliumi emberek” legyenek.²⁰

¹⁸ ENZO BIANCHI (ed.): *Regole monastiche d'Occidente* [Nyugati monasztikus regulák], Qiqajon, Magnano, 1989, 216–217.

¹⁹ SZÁSZORSZÁGI BOLDOG JORDÁN: *Könyvecske a Prédikátorok Rendjének kezdeteiről*, Magyarországi Domonkos Rendtartomány, [Budapest], 1995, 104. pont.

²⁰ *Első konstitúciók, avagy Consuetudines* [Szokások, hagyományok], 31. Ezért „gyakran hívta fel a testvérek figyelmét és buzdította őket szóban és leveleiben is arra, hogy folyamatosan tanulmányozzák az Ó- és Újszövetséget. [...] Ő maga állandóan magánál hordta Máté evangéliumát és Pál leveleit. Olyan gyakran mélyedt el bennük, hogy szinte már kívülről tudta őket.” (Spanyolországi János testvér tanúvallomása, in: VLADIMIR J. KOUDELKA (szerk.): *Domonkos – Isten igéjének hirdetése*, [Szent Domonkos Rend Magyarországi Tartományfőnöksége] [Budapest], 2002, 167.)

Assisi Szent Ferenc számára a regula „a Jézus Krisztus evangéliuma szerinti élet”.²¹ Assisi Szent Klára számára: „A Szegény Nővérek Rendjének életformája ez: megtartani a mi Urunk, Jézus Krisztus szent evangéliumát.”²² A kármeliták regulájában a legalapvetőbb előírás: „éjjel-nappal elmélkedni Isten törvényéről”, hogy megvalósítsák a konkrét cselekvésben: „Bármit tesztek, Isten igéjében tegyétek!”²³ Ez az oly sok szerzetescsalád számára közös alap változatlan marad az idő előrehaladtával is.

Korunkban Giacomo Alberione kijelenti, hogy a paulinus család „arra törekszik, hogy teljes egészében

²¹ *Meg nem erősített regula*, cím, 2, in: HIDÁSZ FERENC OFM–VÁRNAI JAKAB OFM (szerk.): *Assisi Szent Ferenc művei*, Agapé, Újvidék–Szeged–Csíksomlyó, 1995, 23. A *Megerősített regula* hasonlóképpen kezdődik: „A kisebb testvérek regulája és élete ez: kövessék a mi Urunk, Jézus Krisztus szent evangéliumát”, (2,2), in: *Assisi Szent Ferenc művei*, i. m., 47.

²² Szent Klára regulája, 1,1, in: Hidász Ferenc OFM–Várnai Jakab OFM (szerk.): *Assisi Szent Klára művei és életének forrásai*, Agapé, Újvidék–Szeged–Csíksomlyó, 1993, 142.

²³ ELIANE POIROT (szerk.): *A Kármel regulája magyarázatokkal*, Sarutlan Kármelita Nővérek, Magyarország, 2011, 10. és 19. pont. Vö. BRUNO SECONDIN: *Una fraternità orante e profetica in un mondo che cambia. Rileggere la Regola del Carmelo oggi* [Imádkozó és prófétai közösség egy változó világban. A Kármel regulájának mai értelmezése], Graphe.it, Perugia, 2007, 8. és 11.

megélje Jézus Krisztus evangéliumát”,²⁴ Magdolna, Jézus kistestvére pedig így ír: „Újat kell építenünk! Újat, mely a régiből ered, Krisztus első tanítványainak hiteles kereszténységéből. Újra szóról szóra kell venni az evangéliumot.”²⁵ A megszentelt életre szóló minden karizma az evangéliumban gyökerezik. Világos és jelentős az a szenvedély a Szentírás szava iránt, amely az egyházban ma virágkorukat élő új közösségekben megfigyelhető.

Az evangéliumhoz való visszatérés olyan *provokációnak* hangzik, amely visszavezet minket minden Krisztusban gyökerező élet forrásához. Erős felszólítás ez arra, hogy induljunk a kezdőponthoz, arra a helyre, ahol életünk alakja kirajzolódik, ahol minden regula és norma értelmet nyer és értéket kap.

A szentatya gyakran buzdított, hogy bízzunk ebben az életet adó dinamikában és bízunk rá magunkat: „Kérlek titeket, hogy sose kételkedjete az evangélium dinamizmusában, és abban sem, hogy képes megtéríteni az emberek szívét a feltámadt

²⁴ GIACOMO ALBERIONE: «*Abundantes divitiae gratiae suae*». *Storia carismatica della Famiglia Paolina* [A paulinus család története, karizmája szemszögéből], Paoline, Roma, 1977, 93. jegyzet.

²⁵ MAGDELEINE HUTIN [MAGDOLNA, JÉZUS KISTESTVÉRE]: *Jézus, a lehetetlenség ura*, Új Ember, Budapest, 2007, 85.

Krisztushoz, és vezetni tudja őket a szívük legmélyén várt üdvösség útján.”²⁶

Képzés: evangélium és kultúra

9. Az evangéliumra és annak követelményeire irányuló képzés felszólítást jelent számunkra. Ebből a szempontból is felül kell vizsgálnunk a képzési rendszert, amely a megszentelt férfiak, de különösen a megszentelt nők életútját kíséri. Sürgősnek mutatkozik a spirituális képzés, amely sok esetben egyszerű pszichológusi jellegű kísérésre vagy állandósult jámborsági gyakorlatokra korlátozódik.

Bizonytalan tartalmak szegényes ismételtetése révén a megszentelt életre készülők az emberi érettség infantilis és függő szintjein rekednek meg. A spirituális szerzők által követett és javasolt utak gazdag változatosságát közvetlen olvasással szinte sose ismerik meg, legfeljebb töredékes hivatkozásokban találkoznak velük. Mindenképp örködni kell afelett, hogy a szerzetes intézmények örökségét ne szűkítsék le összefércelt, a kezdetek életet árasztó bőségétől eltávolodott vázlatokra, mert ez nem biz-

²⁶ FERENC PÁPA: *Beszéd az „ad limina” látogatásra érkezett madagaszkári püspöki konferencia tagjaihoz*, Róma (2014. március 28.).

tosít megfelelő bevezetést a keresztyény és az adott karizmára jellemző tapasztalatba.

Egy olyan világban, ahol az elvilágiasodás szelektív vaksággá vált a természetfeletti iránt, és ahol az emberek elveszítették „Isten nyomait”,²⁷ a hit alapvető igazságainak újrafelfedezése és tanulmányozása a feladatunk.²⁸ Annak, aki előljárói szolgálatot lát el, segíteni kell minden megszentelt személyt, hogy a keresztyény hitet alaposan és belső összefüggésében megismerje, és ebben a tanulmányok iránti megújult szeretet is támogassa. Szent II. János Pál pápa ezt a buzdítást adta: „A megszentelt életen belül szükség van a kulturális elkötelezettség iránti megújult szeretetre és a tanulmányokkal való odaadó foglal-

²⁷ Vö. II. JÁNOS PÁL PÁPA *Vita consecrata* kezdetű, szinodus utáni apostoli buzdítása (1996. március 25.), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005*, II. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 85. pont.

²⁸ E célból hasznos lehet elolvasni és elsajátítani *A Katolikus Egyház katekizmusát* is, amely rendszerezett és szerves összefoglalását adja a hitnek, és tartalmazza a tanításnak azt a gazdagságát, amelyet az egyház kapott, megőrzött és másoknak felkínált. „A Szentírástól az egyházatyákig, a teológia mestereitől az évszázadok szentjeiig *katekizmus* összefoglalja azt a sokféle utat, ahogyan az egyház elmélkedett a hitről, ahogyan fejlődött a tanításban, hogy bizonyosságot nyújtson a híveknek hívő életükben.” XVI. BENEDEK PÁPA *Porta fidei* [A hit kapuja] motu proprio kiadott apostoli levele, amellyel meghirdeti a hit évét (2011. október 11.), Szent István Társulat, Budapest, 2012, 11. pont.

kozásra.”²⁹ Mély szomorúságra ad okot, hogy ezt a felhívást nem mindig hallgatták meg, ráadásul nem értették meg belőle a gyökeres reform követelményét a megszentelt férfiak, de különösképpen a megszentelt nők esetében.

A gyengeség és törékenység, melytől e terület szenved, megkívánja, hogy erőteljesen hangsúlyozzuk a folyamatos képzés szükségességét, amely a Lélekben való hiteles életre irányul, továbbá arra, hogy szellemileg nyitottak, növekedésünk és hűségünk útján pedig következetesek maradjunk.³⁰ Nyilvánvalóan elviekben nem hiányzik e sürgető feladat formális elfogadása, és széles körű egyetértés mutatkozik a témáról végzett tudományos kutatásban is, valójában azonban a konkrét gyakorlat törékeny, töredékes, gyakorta következtelen, zavaros, és nincs mögötte igazi elkötelezettség.

„Az evangélium tanúja olyasvalaki – emlékeztet Ferenc pápa –, aki találkozott Jézus Krisztussal, aki megismerte Jézust, jobban mondva, aki megérezte, hogy Jézus ismeri, elismeri, megbecsüli, szereti őt, és meg is bocsát neki. A tanút ez a találkozás szíve mélyéig megérintette, új örömmel töltötte el, életé-

²⁹ II. JÁNOS PÁL PÁPA *Vita consecrata* kezdetű, szinódus utáni apostoli buzdítása (1996. március 25.), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005*, II. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 98. pont.

³⁰ Vö. uo., 71. pont.

nek új értelmet adott, és ez átsugárzik rajta, közli másokkal, továbbadja másoknak.”³¹

Isten igéjének, a lelkiség hamisítatlan forrásának,³² melyből „Jézus Krisztus fenséges ismeretét” (Fil 3,8) merítjük, ott kell lakoznia életünk mindennapjaiban. „Ereje” (vö. 1Tessz 1,5) egyedül így képes kiegészíteni az emberi hiányosságot, fejlődésnek indítani és fejleszteni az együttélés helyeit, kiigazítani a gondolatokat, az érzéseket, a döntéseket és a testvéri élet tereit átszövő beszélgetéseket. Mária példáját követve az ige hallgatásának életünk minden pillanatában megvalósuló lélegzetvételünké kell válnia.³³ Életünket ily módon egységes gondolkodás fogja vezet-

³¹ FERENC PÁPA: *Beszéd a Vakok Apostoli Mozgalmának (MAC) és a Süketnémákat segítő Kis Misszióinak tagjaihoz*, Róma (2014. március 29.).

³² Vö. II. Vatikáni Zsinat: *Dei Verbum* dogmatikai konstitúció az isteni kinyilatkoztatásról, in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Kézikönyvek 2., Szent István Társulat, Budapest, 2000, 25. pont; II. JÁNOS PÁL PÁPA *Vita consecrata* kezdetű, szinódus utáni apostoli buzdítása (1996. március 25.), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005*, II. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 94. pont; XVI. BENEDEK PÁPA *Verbum Domini* [Az Úr szava] kezdetű, szinódus utáni apostoli buzdítása (2010. szeptember 30.), Szent István Társulat, Budapest, 2005, 86. pont.

³³ Vö. XVI. BENEDEK PÁPA *Verbum Domini* [Az Úr szava] kezdetű, szinódus utáni apostoli buzdítása (2010. szeptember 30.), Szent István Társulat, Budapest, 2005, 27. pont.

ni, feleled bennünk a vágy a szüntelen megújulásra, és kreatív apostoli munkánk bő gyümölcsöt hoz.³⁴

Pál apostol azt kérte tanítványától, Timóteustól, hogy *keresse a hitet* (vö. 2Tim 2,22), olyan állhatatosan, mint gyermekkorában (vö. 2Tim 3,15), és mindenekelőtt erősen ragaszkodjon ahhoz, amit tanult, vagyis a szent iratokhoz: „Minden Isten által sugalmazott írás jól használható a tanításra, az érvelésre, a feddésre és az igaz életre való nevelésre, hogy Isten embere tökéletes és minden jóra kész legyen” (2Tim 3,16–17). Úgy érezzük, ez a felhívás hozzánk szól, arra szólít, hogy ne legyünk lanyhák a hitben (vö. Zsid 6,12). A hit életünk társa, mely képessé tesz, hogy mindig új módon csodálkozzunk rá a pompás dolgokra, amelyeket Isten értünk tesz, és a hit eligazítást nyújt, hogy engedelmes és felelős választ adhassunk Istennek.³⁵

Az evangéliumnak, az egyház és a megszentelt élet eszményi normájának meg kell jelenítenie önnön gyakorlatban való normalitását, sajátos stílusát és

³⁴ MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEINEK ÉS APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAINAK KONGREGÁCIÓJA: *Újraindulás Krisztustól. A megszentelt élet megújult elköteleződése a harmadik évezredben. Instrukció* (2002. május 19.), Szent István Társulat, Budapest, 2005, 22. pont.

³⁵ Vö. XVI. BENEDEK PÁPA *Porta fidei* [A hit kapuja] motu proprio kiadott apostoli levele, amellyel meghirdeti a hit évét (2011. október 11.), Szent István Társulat, Budapest, 2012, 15. pont.

létmódját. Ezt a kihívást állítja elének Ferenc pápa. Amikor a *hierarchikus testként* értett egyház és a *Krisztus testként* felfogott egyház közötti egyháztani egyensúly helyreállítására hív minket, fel is kínálja az ehhez szükséges eszközöket, ez pedig csak az egyház *élő testében*, vagyis csak bennünk és általunk mehet végbe. Az evangelizálás nem egy, a világ által hasznosnak ítélt üzenet másokhoz vitele, az evangelizálás nem is egy magát másokra erőltető jelenlét, nem is egy másokat zavaró láthatóság, nem is egy másokat elvakító ragyogás, hanem „Jézus Krisztusnak, a bennünk élő reménynek” (vö. Kol 1,27–28) a hirdetése a „kegyelem szavaival” (Lk 4,22), „szép életmóddal az emberek között” (1Pt 2,12) és a „szerepet által tevékeny hit” által (Gal 5,6).

A VIRRASZTÁS PRÓFÉCIÁJA

10. Amikor Boldog VI. Pál pápa a zsinatot bezárta, hagyományt és jövőt egybekapcsolva prófétai tekintettel vett búcsút a Rómában egybegyűlt püspököktől: „Ezen az egyetemes összejövetelen, az időnek és térnek eme kiváltságos pontján egyszerre van jelen a múlt, a jelen és a jövő. A múlt: itt ugyanis Krisztus egyháza gyűlt egybe, a maga hagyományával, történelmével, zsinataival, egyháztanítóival, szentjeivel... A jelen: mi ugyanis elindulunk innen, hogy elmenjünk a mai világba a maga nyomorúságaival,

fájdalmaival, bűneivel, de csodálatos vívmányaival, értékeivel, erényeivel is... Végezetül a jövő, amely ott van a népek sürgető felhívásában a nagyobb igazságosságra, a békére irányuló vágyukban, a tudatos vagy nem tudatos szomjúságukban egy magasabb rendű élet után, amelyet Krisztus adhat és akar adni nekik...”³⁶

Ferenc pápa szenvedélyesen bátorít minket, hogy gyors és örömteli léptekkel haladjunk előre: „A Szentlélek vezet bennünket: sose vagyunk merevek, sose zárkózunk magunkba, hanem mindig fülelünk Isten hangjára, aki beszél hozzánk, megnyit, vezet és továbbhaladásra hív minket.”³⁷

Milyen földön lakunk, és milyen látóhatárt kell fürkésznünk?

Ferenc pápa arra hív, hogy ragadjuk meg a mai napot, Isten jelenét és annak újdonságait, arra hív, hogy lássuk meg „Isten meglepetéseit”,³⁸ hűségben, félelem és háritás nélkül, „hogy [a megszentelt sze-

³⁶ VI. PÁL PÁPA: *Üzenet a zsinati atyákhoz a II. vatikáni zsinat bezárása alkalmából*, Róma (1965. december 8.).

³⁷ FERENC PÁPA: *Szentbeszéd az Úr bemutatásának ünnepén, a Megszentelt Élet XVIII. Világnapján*, Róma (2014. február 2.).

³⁸ FERENC PÁPA: *Szentbeszéd húsvét vigiliáján*, Róma (2013. március 30.): „Félünk Isten meglepetéseitől. Kedves testvéreim, életünkben félünk Isten meglepetéseitől! Ő viszont mindig meglep minket! Az Úr már csak ilyen! Testvéreim, ne zárkózzunk el az újdonság elől, amelyet Isten az életünkbe akar hozni!”

mélyek] próféták legyenek, akik arról tanúskodnak, hogyan élt Jézus ezen a földön, és akik azt hirdetik, milyen lesz Isten országa a maga tökéletes megvalósulásában. Egy szerzetes sosem mondhat le a próféta-lásról.”³⁹

Ismét elhangzik felénk a felhívás: úgy haladjunk előre utunkon, hogy szívünkben ott hordozzuk a világ várakozásait. Érezzük a könnyűségét és a súlyát ennek, s közben fürkésszük a felhőcske kiszámíthatatlan felbukkanását. Kicsinyke kezdeménye ez egy nagy üzenetnek, amelyről nem hallgathatunk.

A megszentelt élet változtatást követelő átmene-tek és új szükségletek korszakát éli. A bekövetkezett válság, melyben a megkülönböztetés evangéliumi gyakorlata a feladatunk, alkalmat ad a bölcs választásra – miként az írástudó, aki „kincseiből újat és régít hoz elő” (vö. Mt 13,52) –, de azt se felejtjük, hogy a történelem hajlamos többet megőrizni, mint amit valaha felhasználhatunk. Az a veszély fenyeget minket, hogy olyan szakralizált „emlékeket” fogunk megőrizni, amelyek megnehezítik kilépésünket biztonságaink *barlangjából*. Az Úr örök szeretettel szeret minket (vö. Iz 54,8): ez a bizalom szabadságra hív!

³⁹ ANTONIO SPADARO SJ: „Ébresszétek fel a világot!” Ferenc pápa gondolatai a szerzetesélet mai kérdéseiről, *E-szerzetes* 2 (2014) 5.

Egymással egységben, hogy fürkésszük a látóhatárt

11. Időnként egyfajta rejtett *akédia* elbágyasztja lelkünket, elhomályosítja látásunkat, elszippantja döntéseink erejét, és megbénítja lépéseinket azáltal, hogy a megszentelt élet identitását egy lejárt, önmaga körül forgó, rövid élettartamú paradigmához köti: „Kialakul a kripta pszichológiája, amely lassanként múzeumi múmiákká sorvasztja a keresztényeket.”⁴⁰

A lélek és a cselekvés eme elerőtlenedésétől, a búslakodásba taszító, lelkesedést kioltó és akaratot megbénító eme motivátlanságtól már XVI. Benedek pápa óvott: „Ne hallgassatok a vészprófétákra, akik a megszentelt élet mai egyházban való végéről vagy értelmetlenségéről szónokolnak. Öltözzetek inkább Jézus Krisztusba, és öltsetek fel a világosság fegyvereit – miként Szent Pál buzdít (vö. Róm 13,11–14) –, legyetek éberek és virrasztók. Aquileiai Szent Cromazio ezt mondta: »Tartsa távol tőlünk az Úr ezt a veszélyt, hogy soha ne nehezítsen el minket a hűtlenség álma, hanem adja meg nekünk kegyelmét és irgalmát, hogy mindig virrasztani tudjunk iránta

⁴⁰ FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 83. pont.

való hűségben. Hűségünk ugyanis képes virrasztani Krisztusban« (32. beszéd, 4).⁴¹

A megszentelt élet gázlón kel át, de nem maradhat ott állandóan. Arra kaptunk meghívást, hogy *kairoszként* [kedvező lehetőségként] éljük meg ezt az átkelést – „kifelé haladó egyház”, ez Ferenc pápa egyik tipikus kifejezése –, amely lemondást kér tőlünk, megköveteli, hogy elhagyjuk azt, amit jól ismerünk, és nekivágunk egy hosszú, nem könnyű útnak, mint Ábrahám Kánaán földje felé (vö. Ter 12,1–6), mint Mózes az ősatyákhoz kapcsolódó, titokzatos föld felé (vö. Kiv 3,7–8), vagy mint Illés a szidóni Carefta felé: mindannyian csak hitben sejtett, titokzatos földek felé.

Nem arra a kérdésre kell válaszolnunk, vajon jó-e, amit csinálunk: a *megkülönböztetés* azok felé a horizontok felé tekint, amelyeket a Lélek sugall az egyháznak, értelmezi a pirkadat csillagainak suttozó hangjait anélkül, hogy biztonsági kijáratok vagy rögtönzött kikapuk után kutatna, engedi kicsiny és törékeny jelzések által nagy dolgok felé vezetni magát, elővéve megfogyatkozott erőtartalékait. Közös engedelmességre kaptunk meghívást, amely bizalmat szavaz a mának, hogy együtt haladjunk előre „azzal a bátorsággal, hogy az ő szavának erejében (vö. Lk

⁴¹ XVI. BENEDEK PÁPA: *Szentbeszéd az Úr bemutatásának ünnepén, a Megszentelt Élet XVII. Világnapján*, Róma (2013. február 2.).

5,5), és nem pusztán emberi motivációkat követve vetjük ki hálónkat”.⁴²

A megszentelt életnek, melyet az ígéletbe vetett remény táplál, tovább kell haladnia útján, és nem szabad engednie, hogy visszatartsa az, amit háta mögött hagy: „Nem gondolom magamról, hogy már megragadtam, de egy biztos: felejttem, ami mögöttem van, és nekifeszülök annak, ami előttem van” (Fil 3,13–14). Reményünket nem saját erőnkre, nem is létszámunkra alapozzuk, hanem a Lélek ajándéka-ira: a hitre, a közösségre (*communio*), a küldetésre. A megszentelt személyek olyan népet alkotnak, amelyet az evangélium tanácsainak vállalása szabaddá tett arra, hogy a hitben a jelenen túlra tekintsen, arra kapott ugyanis meghívást, hogy „látószögét kitágítsa egy nagyobb jó felismerésére, mely haszonnal jár mindannyiunk számára”.⁴³

Utunk végső horizontját a Lélek ritmusa jelzi, nem egy ismert föld előttünk. Miközben haladunk előre, új frontvonalak, új valóságok, más kultúrák, eltérő szükségletek, *perifériák* nyílnak meg előttünk.

⁴² MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEINEK ÉS APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAINAK KONGREGÁCIÓJA: *Faciem tuam, Domine, requiram*, instrukció az előjárói szolgálatról és az engedelmességről (2008. május 11.), 11. pont.

⁴³ FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 235. pont.

Az Illés próféta és szolgája közötti csapatjátékhoz hasonlóan imába kell mélyednünk, szenvedélyes együttérzéssel (*passio, compassio*) keresve a nép javát, amely elveszettségben és sok esetben fájdalmak közt él. Szükség van annak a szolgának nagylelkű és türelmes szolgálatára is, aki újból és újból felmegy a hegyre, hogy fürkészsze a tenger feletti eget, míg észre nem veszi egy nagy történelem, egy „bőséges eső” kicsiny jelét. Azt az „enyhe szellőt” felismerhetjük ma kortársaink sok erős vágyában: ők ugyanis olyan emberekre vágnak, akik képesek bölcs párbeszédet folytatni velük, képesek türelmes útítársukká szegődni, szívükben békés befogadást kínálni, akik a kegyelem útjának egyengetői és nem ellenőrei, hogy a testvériség és az üdvösség új korszaka köszöntsön ránk.⁴⁴

A „nép mögött haladó” vezető

12. Az is elengedhetetlen, hogy az exodust együtt hajtsuk végre, a *tekintély szolgálatát* ellátó személy egyszerű és egyértelmű vezetésével, az Úr arcának és ránk vonatkozó akaratának keresésével. Kérjük, hogy aki erre a szolgálatra hivatott, végezze azt a

⁴⁴ Vö. FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 47. pont.

Lélek iránti engedelmisségben, bátran és kitartóan, hogy megbirkózzunk a helyzet összetettségével, az átmenet nehézségeivel, és hogy az előrehaladás ne fékeződjön le vagy ne álljon meg.

Olyan vezetésre van szükség, amely nem hagyhatja a dolgokat úgy, ahogy jelenleg vannak,⁴⁵ amely távol tartja „annak kísértését, hogy feladjanak vagy hasz- talannak tartsanak minden, a helyzet jobbítása ér- dekében kifejtett erőfeszítést. Fennáll a veszély, hogy pusztán a mindennapi *rutin* irányítói lesznek, akik belefáradtak a közepszerűségbe, nem mernek közbe- avatkozni, nincs bátorságuk a hiteles megszentelt élet céljait felmutatni, és elveszítik a kezdeti időszakban megszületett szeretetet és a vágyat, hogy tanúságot tegyenek róla.”⁴⁶

A kicsiny dolgok korát éljük, az alázatét, amely képes odanyújtani néhány kenyeret és két halat Isten [megszaporító] áldásának (vö. Jn 6,9), amely észre tudja venni a *tenyérnyi felhőcskében* a bekövetkező bőséges esőt. Nem egy aggódó és adminisztráló vezetés a feladatunk, hanem a tekintélygyakorlás olyan szolgálata, amely evangéliumi világossággal

⁴⁵ Vö. FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium örö- me] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 25. pont.

⁴⁶ MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEINEK ÉS APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAINAK KONGREGÁCIÓJA: *Faciem tuam, Domine, requiram*, instrukció az előjárói szolgálatról és az engedelmisségről (2008. május 11.), 28. pont.

mutatja az együttesen, a szívek egységével megteendő utat a törékeny jelenben, melyben már a jövő előkészítése folyik. Semmit sem használ az „egyszerű adminisztráció”,⁴⁷ a vezetőnek inkább „a nép mögött kell haladnia, hogy segítse azokat, akik lemaradtak, és – legfőképpen – mert a nyájnak van meg a »szimata« új utak felismeréséhez”.⁴⁸

Olyan vezetőre van szükség, aki elfogadja és gyengéden, empátikusan bátorítgatja testvéreit, nővéreit, azokat is, akik nehezen jutnak egyről a kettőre vagy fékezik az előrehaladást, aki segíti őket abban, hogy ne siessék el a dolgokat, ne féljenek és ne legyenek lemondók. Akadhatnak olyanok, akik visszatérnek a múlthoz, akik nosztalgikusan a különbségeket emlegetik, akik magukban morognak vagy kételyeiknek adnak hangot a tárgyi és személyi erőforrások elégtelensége miatt. „Ne maradjunk olyan struktúrák és szokások utáni nosztalgiához tapadva, amelyek már nem hordozzák az életet a mai világban.”⁴⁹

Illés szolgájának szavait hallhatjuk visszhangozni magunk körül, aki az eget kémelve ismétlgeti: „Nincs ott semmi!” (1Kir 18,43). A türelem ke-

⁴⁷ FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 25. pont.

⁴⁸ Uo., 31. pont.

⁴⁹ FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 108. pont.

gyelmére van szükségünk, tudnunk kell várni és visszatérni, kémlelni az eget akár hétszer is, erre az egész időre szükségünk van, hogy mindenki előrehaladása ne álljon meg némelyek hanyagsága miatt: „A gyengék közt gyenge lettem, hogy megnyerjem a gyengéket. Mindenkinek mindene lettem, hogy néhányukat mindenképp elvezessek az üdvösségre. Mindezt az evangéliumért teszem, hogy nekem is részem legyen benne” (1Kor 9,22–23).

A testvérek közös útját tudni kell a szabadság felé irányítani Isten ritmusai és korszakai szerint. Az, hogy közösen fürkésszük a látóhatárt és virrasztunk, azt jelenti: együttesen – egyéneknek, közösségeknek, intézményeknek – engedelmeskednünk kell, hogy „belépjünk az értékeknek egy »másik« rendjébe, megértsük a valóság új, a régitől eltérő értelmét, higgyük, hogy Isten itt jár mellettünk, még ha nem is hagyott látható nyomokat, de észleltük őt mint *zengő csendű hangot*,⁵⁰ mely egy elképzelhetetlen szabadság megtapasztalására ösztökél minket, hogy elérkezünk Isten misztériumának küszöbéhez: »Az én gondolataim ugyanis nem a ti gondolataitok, és az én útjaim nem a ti útjaitok, mondja az Úr« (Iz 55,8).»⁵¹

⁵⁰ Ez sokkal inkább szó szerinti fordítás, mint az *enyhe szellő* (1Kor 19,12).

⁵¹ MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEINEK ÉS APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAINAK KONGREGÁCIÓJA: *Faciem tuam, Domine, requiram*, instrukció az előjárói szolgálatról és az engedelmeségről (2008. május 11.), 7. pont.

Ebben az exodusban, mely félelemmel tölti el világos célokat és kipróbált utakat igénylő emberi logikánkat, újra meg újra felmerül a kérdés: ki fogja megerősíteni „megroggyant térdünket” (vö. Iz 35,3)?

A bonyolult és megrekedt helyzetekben is működő Lélek úgy jelenik meg a szívben, mint aki egyszerűsíti és világossá teszi a prioritásokat, aki javaslatokat ad, hogyan haladjunk azon célok felé, amelyekhez vezetni akar minket. Érdemes mindig a Lélek örömeleheleteiből kiindulni, aki „szavakba nem önthető sóhajtozásokkal jár közben [...] a szentekért Isten tervei szerint” (Róm 8,26–27). „Nincs nagyobb szabadság, mint ráhagyatkozni a Lélekre, lemondva arról, hogy mindent kiszámítsunk és ellenőrizzünk; mint engedni, hogy ő megvilágosítson, vezessen, irányítson és abba az irányba indítson minket, amerre csak akarja. Ő jól tudja, mire van szükség minden korszakban és minden pillanatban. Ezt úgy mondják, hogy titokzatosan termékenyek vagyunk!”⁵²

A találkozás misztikája

13. „»Örszemekként«, akik elevenen tartják a világban az Isten utáni vágyat és felébresztik azt sok-sok

⁵² FERENC PÁPA *Evangélii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 280. pont.

ember végtelenre szomjazó szívében”,⁵³ az a feladatunk, hogy látható és éltető evangéliumi projektek keresői és tanúi legyünk. Erős hitű férfiaknak és nőknek kell lennünk, de olyanoknak is, akik képesek az empátiára, a közeledésre, a kreativitásra, akik nem hajlandók szellemiségüket és karizmájukat a merev struktúrákra és az elhagyásuktól való félelemre korlátozni.

Ferenc pápa a „találkozás misztikájára” hív minket: ez „képeség meghallani, meghallgatni másokat, képeség együtt keresni az utat, a módszert [...]. De azt is jelenti, hogy nem lepődünk meg, nem csodálkozunk a dolgokon.”⁵⁴

„Ha ti mindannyian másokért éltek – folytatja a szentatya –, az értékes lehetőség az Istennel való találkozásra, felfedezhetitek annak felelősségét, hogy mint közösség prófécia legyetek, hogy együtt kerestek – alázattal és türelmesen – egy értelmet adó szót, mely ajándék lehet, és tanúságot tegyetek róla, egyszerűen. *Antennákhoz* vagytok hasonlók, amelyek képesek fogni az újdonság Lélek által elindított

⁵³ FERENC PÁPA: *Beszéd az „ad limina” látogatásra érkezett mexikói püspöki konferencia tagjaihoz*, Róma (2014. május 19.).

⁵⁴ FERENC PÁPA: *Beszéd a Rómában tanuló, pápai kollégiumokban és szemináriumokban élő papokhoz és papnövendékekhez*, Róma (2014. május 12.), in: FERENC PÁPA: *Öllemek benneteket! Beszéd a fiatalokhoz*, Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya, Budapest, 2014, 153–177.

kezdeményeit, és segíthetitek az egyházi közösséget, hogy magáévá tegye ezt a jót meglátó tekintetet, és hogy új, bátor utakra leljen, és ezáltal minden embert elérjen.”⁵⁵

Zsinati paradigma volt *a világra és az emberre való szerető odafigyelés*. Mivel az ember – nem az elméleti, hanem a konkrét ember – „az egyház elsődleges útja, amelyen küldetése betöltésében járnia kell”,⁵⁶ a ma élő férfiak és nők melletti elköteleződés elsődleges feladatunk. Bár ez az elköteleződés mindig is létezett, mégis szüntelenül megújult fantáziára van szükségünk hozzá: a nevelés és oktatás világában, az egészségügyben, a hitoktatásban, az emberek állandó kísérésében, szükségleteikben, törekvéseikben, eltévelyedéseikben. Az evangelizáció útja a maga testi valójában, a maga társadalmi valóságában megjelenő ember. A megszentelt élet kiköltözött a városok peremére, valóságos exodust hajtott végre a szegények felé, az elhagyatottak világa felé fordult. El kell ismernünk a megszentelt személyek példamutató nagylelkűségét, de azt is, hogy voltak

⁵⁵ FERENC PÁPA: *Kiballgatás a Világi Intézmények Olaszországi Konferenciája által szervezett találkozó résztvevőinek*, Róma (2014. május 10.).

⁵⁶ II. JÁNOS PÁL PÁPA: *Redemptor hominis enciklika az embert megváltó Krisztusról* (1979. március 4.), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005, I. kötet*, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 14. pont.

feszültségek, ideologizálási veszélyek, főleg a zsinat utáni első években.

„Az irgalmas szamaritánus ősi története volt – mondta Boldog VI. Pál pápa zsinatot lezáró beszédében – a zsinat lelkeségének paradigmája. A zsinatot végtelen szimpátia töltötte el. Az emberi igények felfedezése (és minél nagyobbak ezek az igények, annál nagyobb lesz a föld fia) lekötötte zsinatunk figyelmét. Legalább ezért ismerjétek el, ti, mai humanisták, akik lemondotok a legfelsőbb dolgok transzcendenciájáról, és ismerjétek el a mi új humanizmusunkat: mi is, sőt mi mindenkinél jobban, az ember művelői vagyunk.”⁵⁷

Küldetésünk e „szimpátia” perspektívájában helyezkedik el, a személy középpontba helyezésének perspektívájában, amely képes az emberiből kiindulni. Elő kell hoznunk az emberség egész gazdagságát és igazságát, amelyet a Krisztussal való találkozás igényel és előmozdít, ugyanakkor elvezet minket annak megértésére, hogy az egyházi erőforrások épp azért fontosak, mert azok az igazi emberség

⁵⁷ VI. PÁL PÁPA: *Beszéd a II. vatikáni zsinat utolsó nyilvános ülésén*, Róma (1965. december 7.).

és *emberi haladás*⁵⁸ erőforrásai. De milyen férfi és milyen nő áll ma előttünk? Milyen kihívásokkal kell szembenéznie és milyen szükséges korszerűsítő változtatásokat kell végrehajtania a megszentelt életnek, amely ugyancsak a zsinat „stílusában” akar élni, vagyis párbeszédet kíván folytatni, szolidaritást akar vállalni, mély és hiteles „szimpátiával” tekint a ma élő férfiakra és nőkre, kultúrájukra, érzésvilágukra, önfelfogásukra és erkölcsi koordinátáikra?

Krisztus Lelkétől vezetve fel kell ismernünk azt, ami valóban emberi. Tevékenységünk különben pusztán szociális jellegű lesz, egyfajta vallásos segélyszervezet leszünk (ahogyan többször is mondta Ferenc pápa),⁵⁹ amely egy igazságosabb, de szekularizált, a transzcendencia elől elzárkózó és végeredményben nem is igazságos társadalmat igyekszik építeni. A társadalmi haladás céljait olyan horizontba kell állítanunk, amely kiemeli és megőrzi az Isten országáról szóló tanúságtételt és az „emberi” igazságát.

Korunkban – melyet a mindent átszövő globális kommunikáció ural, ugyanakkor a képtelenség is a

⁵⁸ Vö. SZERZETESÉK ÉS VILÁGI INTÉZMÉNYEK KONGREGÁCIÓJA: *Szerzetesek és az emberi haladás* (latinul: *Optiones evangelicae*) (1980. augusztus 12.), in: TÖZSÉR ENDRE SP (szerk.): *Szentszéki dokumentumok a megszentelt életről 1964–2002*, Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, Budapest, 2007, 95–115.

⁵⁹ Vö. FERENC PÁPA: *Szentbeszéd a bíborosokkal bemutatott szentmisén*, Róma (2013. március 14.).

hiteles kommunikációra – a megszentelt életnek az a feladata, hogy a befogadó, áttetsző, őszinte emberi kapcsolatok lehetőségének jele legyen. Az egyház az „emberi” legyengülése, elidegenítő és önmaga körül forgó magányossága közepette számít az „örömben és Szentlélekben” (ApCsel 13,52) gazdag testvéri közösségekre.⁶⁰ A megszentelt életet, mely „*specialis caritatis schola*” [a szeretet különleges iskolája],⁶¹ a testvéri közösségek sokféle formájában teljesen átjárja a Szentlélek, mert „ahol a közösség, ott van Isten Leleke, és ahol Isten Leleke, ott van a közösség és minden kegyelem”.⁶²

Megbecsüljük a testvéri közösséget, mert misztériumban gazdag hely, és „olyan *teológiai tér*, amelyben a feltámadt Úr misztikus jelenléte megtapasztal-

⁶⁰ Vö. II. JÁNOS PÁL PÁPA *Vita consecrata* kezdetű, szinódus utáni apostoli buzdítása (1996. március 25.), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005*, II. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 45. pont.

⁶¹ GUILLAUME DE SAINT-THIERRY: *De Natura et dignitate amoris* [A szeretet lényege és méltósága], 9, 26.

⁶² SZENT IRAENEUS: *Adversus haereses* [Az eretnekségek ellen], III, 24,1.

ható”.⁶³ Érezzük, hogy eltérés van e misztérium és a mindennapi élet között: át kell lépniük a közösségben folytatott életformából a testvériség kegyelmébe, a *forma communis*ből az evangéliumi formában megvalósuló emberi kapcsolatokba, Isten szeretetének erejében, mely kiáradt szívünkbe a Szentlélek által (vö. Róm 5,5).

Ferenc pápa figyelmeztet minket: „Nagyon rosszulesik látnom, hogy néhány keresztény közösségben, sőt még megszentelt személyek között is teret adnak a gyűlölet, a megosztottság, a rágalmazás, a rossz hírbe hozás, a bosszúállás, a féltékenység, a saját elgondolások mindenáron másra erőltetése különböző formáinak, egészen a végül már kérlelhetetlen bosszorkányüldözésnek tűnő üldözésekig. Kit akarunk evangelizálni ilyen magatartással? [...] Senki nem üdvözülni egyedül, elszigetelt egyénként, csupán saját erejéből. Isten úgy vonz bennünket, hogy figyelembe veszi a személyek közötti kapcsolatok bonyolult

⁶³ II. JÁNOS PÁL PÁPA *Vita consecrata* kezdetű, szinódus utáni apostoli buzdítása (1996. március 25.), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005*, II. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 42. pont; vö. II. Vatikáni Zsinat: *Perfectae caritatis* határozat a szerzetesi élet korszerű megújításáról, in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Kézikönyvek 2., Szent István Társulat, Budapest, 2000, 15. pont.

szövetét, amely egy emberi közösségben az étellel együtt jár.”⁶⁴

Így tehát az a feladatunk, hogy olyan testvériséget alkossunk, amely nyitott arra, hogy tagjai egymással találkozáskor kiegészítsék egymást, elfogadják egymástól való különbözőségüket, hogy egymással egységben haladjanak előre: „Egy személy, aki megőrzi személyes egyediségét és nem rejti el identitását – mondja Ferenc pápa –, amikor szívesen illeszkedik be egy közösségbe, nem semmisül meg, hanem mindig újabb készletet kap saját fejlődéséhez.”⁶⁵ A párbeszéd stílusa: „A párbeszéd sokkal több, mint egy igazság közlése. A beszélgetés kedvéért és egy konkrét jó érdekében zajlik, amelyet azok közölnek egymással, akik a szavak által szeretik egymást. Olyan jó ez, mely nem dolgokban áll, hanem magukban a személyekben, akik kölcsönösen önmagukat ajándékozzák oda a párbeszédben.”⁶⁶ Arra is érdemes

⁶⁴ FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 100, 113. pont.

⁶⁵ Uo., 235.; vö. 131. pont.

⁶⁶ Uo., 142. pont.

emlékeznünk, hogy „a párbeszéd légköre a barátság, sőt a szolgálat.”⁶⁷

Testvériségeink olyan helyek legyenek, ahol az emberi élet misztériuma érinti az isteni misztériumot az evangélium megtapasztalásában. Két olyan „hely” van, ahol az evangélium kiváltképp megmutatkozik, konkrét alakot ölt és odaajándékozza önmagát, ez pedig a család és a megszentelt élet. Az első helyen az evangélium belép a mindennapi életbe, és megmutatja képességét, hogy átalakítsa azt, amit megélnék a szeretet horizontján. A második jel, egy minden e világi jót relativizáló eljövendő világ ikonja az elsővel átellenben lévő, azt kiegészítő hely, ahol elővételezve mutatkozik meg az emberi életút beteljesedése, és viszonylagossá válik minden emberi tapasztalat, még a legsikerültebbek is az Istennel való végső közösséghez képest.⁶⁸

Az „evangélium helyévé” válunk, amikor teret biztosítunk Isten gondoskodásának magunk és mindenki számára, amikor megakadályozzuk, hogy egész időnket dolgok, tevékenységek, szavak töltsék

⁶⁷ VI. PÁL PÁPA: *Ecclesiam suam* enciklika (1964. augusztus 6.), in: KRÁNITZ MIHÁLY (szerk.): *Az egyház küldött. VI. Pál pápa apostoli műve*, Szent István Társulat, Budapest, 2009, 90. pont.; vö. FERENC PÁPA: *Kihallgatás a Világi Intézmények Olaszországi Konferenciája által szervezett találkozó résztvevőinek*, Róma (2014. május 10.).

⁶⁸ Vö. PÜSPÖKI SZINÓDUS XIII. RENDES KÖZGYŰLÉSE: *Üzenet Isten népének* (2012. október 7–28.), 7. pont.

ki. Evangéliumi helyek vagyunk, amikor vágyakozó, találkozásra, kapcsolatra, egybekapcsolódásra váró nők és férfiak vagyunk. Íme, ezért lényegi fontosságú, hogy életritmusaink, testvériségeink terei és összes tevékenységeink egy „távollét” őrhelyeivé váljanak, e „távollét” ugyanis Isten jelenléte.

„A közösség hordozza az egész apostoli munkát. A szerzetesközösségeket időnként feszültségek járták át, individualizmus és szétforgácsolódás veszélye fenyegeti őket, miközben mély kommunikációra és hiteles kapcsolatokra lenne szükségük.

Az evangélium humanizáló erejéről az a testvéri szeretetben élő közösség tanúskodik, amelyet egymás elfogadása, tisztelete, segítése, megértés, udvariasság, megbocsátás és öröm jellemez.”⁶⁹ A közösség így módon olyan otthonná válik, ahol megélik az evangéliumi különbözőséget. Az evangélium emberi, józan stílusa megmutatkozik a keresésben, mely átalakulásra (*transzfiguráció*) vágyik; az Isten országáért vállalt cölibátusban; Isten keresésében és szavának hallgatásában: engedelmesség ez, amely megmutatja a keresztény különbözőséget. Beszédes jelek egy olyan világban, amely ismét a lényegit keresi.

A közösség, amely asztalhoz ül és felismeri Krisztust a kenyértörésben (vö. Lk 24,13–35), olyan hely

⁶⁹ FERENC PÁPA: *Beszéd a Szalézi Társaság (Don Bosco Szaléziak) egyetemes káptalanának tagjaihoz*, Róma (2014. március 31.).

egyben, ahol mindenki elismeri a törekenységeket. A testvériség nem teszi tökéletessé a kapcsolatokat, de elfogadja mindenki korlátait, hordozza azokat szívében és imájában mint a szeretet parancsát sértő sebet (vö. Jn 13,31–35): olyan hely, ahol a húsvéti misztérium gyógyulást hoz és növeli az egységet. A testvérek és nővérek által kért és kapott kegyelmi esemény, akik nem saját választásukból, hanem Isten meghívásából vannak együtt, és megtapasztalják a feltámadt Úr jelenlétét.

A KÖZVETÍTÉS PRÓFÉCIÁJA

14. A szerzetescsaládok azért születtek, hogy új utakra késztesse, korábban nem ismert megoldásokat kínáljanak vagy ügyesen válaszoljanak emberi és lelki szükségletekre. Előfordulhat, hogy az idő előrehaladtával az intézményesedés megterhelődik „elavult előírásokkal”,⁷⁰ a társadalmi követelmények pedig az evangéliumi válaszokat a „vállalati” hatékonyság és ésszerűség szerinti válaszokká változtatják. Megeshet a megszentelt élettel, hogy elveszíti önállóságát, karizmatikus merészségét és evangéliumi *parrésziáját*

⁷⁰ II. Vatikáni Zsinat: *Perfectae caritatis* határozat a szerzetesi élet korszerű megújításáról, in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Kézíróknyvek 2., Szent István Társulat, Budapest, 2000, 3. pont.

[nyílt bátorságát], mert identitásától idegen fények vezérlik.

Ferenc pápa kreatív hűségre, Isten meglepetései iránti nyitottságra hív minket: „Jézus Krisztus képes áttörni a mi unalmas sémáinkon is, amelyekbe megpróbáljuk begyömöszölni őt, és meglep a maga folytonos isteni kreativitásával. Minden alkalommal, amikor igyekszünk visszatérni a forráshoz és megpróbáljuk visszanyerni az evangélium eredeti frissességét, új utak, kreatív módszerek, más kifejezési formák, beszédesebb jelek és a mai világ számára megújult jelentésű szavak tárulnak fel. Valójában minden hiteles evangelizáló cselekvés mindig »új«.”⁷¹

A világ útkeresztveződéseiben

15. A Lélek arra hív minket, hogy a *servitium caritatis* [a szeretetszolgálatot] az egyházi érzék szerint alakítsuk. A szeretet „tevékenyen hozzájárul az »ember városának« jog és igazságosság szerinti felépítéséhez. Másfelől viszont a szeretet felülmúlja az igazságosságot és teljessé teszi azt az ajándékozás és a megbocsátás logikájában. Az »ember városát«

⁷¹ FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 11. pont.

nem csupán jogok és kötelességek alkotta viszonyok mozdítják elő, hanem sokkal inkább, még azokat megelőzően, ingyenességre, irgalmasságra és közösségvállalásra épülő viszonyok.”⁷² A tanítóhivatal szélesebb perspektívájú megértéshez segít minket: „Korunkban az a veszély fenyeget, hogy az emberek és népek közötti ténylegesen létező kölcsönös függés nem felel meg a lelkiismeretek és az értelmek olyan etikus kölcsönös viszonyának, amelyből végeredményként valódi emberi fejlődés származhatna. Csakis az ész és a hit fényével megvilágított szeretettel lehetséges a fejlődésben emberibb és emberibbé tevő célokat elérni.”⁷³

A szellem más koordinátái arra készítetnek minket, hogy megerősítsük azokat a fellegrákokat, amelyekben a gondolkodás és a tanulás meg tudják őrizni az ember önazonosságát és kegyelmi arcukat a digitális kapcsolatok és internetes hálózatok áradatában is, amelyek a mai ember reális és a spirituális állapotát fejezik ki. A technológia olyan szükségleteket ébreszt és közöl, olyan vágyakat kelt, amelyeket az ember mindig is érzett: be kell laknunk ezeket a még *felfedezetlen földeket*, hogy ott is hirdessük az evangéliumot. „Napjainkban, amikor az emberi kommunikáció hálózatai és eszközei eddig nem lá-

⁷² XVI. BENEDEK PÁPA: *Caritas in veritate* [Szeretet az igazságban] kezdetű enciklikája (2009. június 29.), Szent István Társulat, Budapest, 2009, 6. pont.

⁷³ Uo., 9. pont.

tott fejlődést értek el, érezzük az ezzel a kissé kaotikus áradattal való együttélés, elvegyülés, találkozás, törődés, rá való támaszkodás, benne való részvétel »misztikája« felfedezésének és átadásának kihívását. Ez a misztika pedig át tud alakulni a testvériség igazi megtapasztalásába, szolidáris karavánná, szent zarándoklattá.”⁷⁴ Hasonlóképpen az is feladatunk, hogy könnyű sátrakat verjünk fel korábban nem járt utak kereszteződéseiben. A küszöbnél kell állnunk, mint Illés próféta, aki a perifériák földrajzából egyfajta kinyilatkoztató eszközt csinált: északra ment, Careftába, délre ment, a Hórebhez, aztán keletre ment, a Jordánon túlra, a bűnbánó magányba, végül pedig felemelkedett az égbe. A *küszöb* az a hely, ahol a Lélek sóhajtozik: ahol már nem tudjuk, mit mondjunk, nem tudjuk, mire számítsunk, ám ahol a Lélek ismeri és tudunkra adja „Isten terveit” (Róm 8,27). Időnként fennáll a veszély, hogy a Lélek *útjainak* a mi már régóta megrajzolt térképeinket tartjuk, mivel biztonságban érezzük magunkat, ha ugyanazokon az utakon járhatunk. Benedek pápa olyan egyház-felfogásra nyitja fel szemünket, amely „vonzás által”

⁷⁴ FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 87. pont.

növekszik,⁷⁵ Ferenc pápa pedig azt írja: „Olyan misziós döntésről álmodom, amely képes átalakítani mindent, hogy a szokások, stílusok, időbeosztások, nyelvezetek és minden egyházi struktúra inkább a mai világ evangelizálására alkalmas csatornává váljon, mintsem az önfenntartás eszköze legyen. [...] a szüntelen »kilépés« állapotában [kell élnie] [...], hogy elősegítse mindazok pozitív válaszát, akiknek Jézus felkínálja barátságát.”⁷⁶

Az evangélium öröme olyan lelkiesség mint keresési művészet kialakítására hív minket, amely alternatív metaforák, új képek után kutat, és korábban ismeretlen perspektívákat nyit. Alázattal Krisztus és az ő evangéliuma megtapasztalásából kell újra elindulnunk, vagyis abból a *tapasztalati* tudásból, amely gyakorta fegyvertelen, miként Dávid Góliáttal szemben. Az evangélium hatalma, melyet üdvösségként és örömként tapasztalunk meg magunkban, képessé tesz ahhoz a kultúrához illő képek és szimbólumok bölcs használatára, amely magába olvaszt eseményeket, gondolatokat, értékeket, és folyamatosan csábító »ikonokban« adja vissza azokat, ez pedig „egy Isten

⁷⁵ XVI. BENEDEK PÁPA: *Szentbeszéd a Latin-amerikai és Karib-szigeteki Püspökök V. Általános Gyűlését megnyitó szentmisén a „La Aparecida” kegyhelyen*, Aparecida, Brazília (2007. május 13.).

⁷⁶ FERENC PÁPA *Evangélii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 27. pont.

utáni mély nosztalgia [jele], amely sokféle módon megmutatkozik, és sok férfit és nőt őszinte keresésre késztet.”⁷⁷

A múltban a lelki élet egyik legkomolyabb témája az *utazás* és a *felemelkedés* szimbóluma volt, de nem térbelileg, hanem a lélek középpontja felé. Ez a lelki élet alapjául szolgáló misztikus folyamat olyan értékelemekkel találkozik, amelyeknek világosságot és jelentést ad. Az imádság, a megtisztulás, az erények gyakorlása összekapcsolódik a szolidaritással, az inkulturációval, a spirituális ökumenizmussal, az új antropológiával, új hermeneutikát és az ősi patrisztikus hagyomány szerint új misztagogikus utakat igényel.

A megszentelt férfiaknak és nőknek, a Lélek szakértőinek – akik ismerik a belső embert, kiben Krisztus lakik – az a feladatuk, hogy ezen utak mentén haladjanak, ellenezve a *dia-bolikust*, amely megoszt és elválaszt, és felszabadítva a *szim-bolikust*, vagyis a teremtett valóság összetettségében jelen lévő kötelék és kapcsolat primátusát, azt a „tervet, hogy [Isten] Krisztusban újra egyesít mindent, ami a mennyben és a földön van” (Ef 1,10).

Hol lesznek a megszentelt személyek? Menteselek lesznek-e a kötöttségektől az általuk vállalt evan-

⁷⁷ XVI. BENEDEK PÁPA: *Levél Kurt Koch bíborosnak, a Keresztény Egységtörekvés Pápai Tanácsának elnökéhez a keresztény felekezetek közötti XII. szimpózium alkalmából* (Szaloniki, 2011. augusztus 29–szeptember 2.), 2. pont.

géliumi életforma miatt? Meg tudnak-e állni – őrszemekként – a peremen, ahol a tekintet tisztább, világosabb, a gondolkodás pedig alázatosabb lesz? Az egész megszentelt élet képes lesz-e befogadni azoknak a kéréseknek a kihívását, amelyek a világ útkereszteződéseiről érkeznek?

A szegények tapasztalata, a vallásközi és interkulturális párbeszéd, a férfi és nő egymást kiegészítő jellege, az ökológia a beteg világban, a féktelen eugenetika, a globalizált gazdaság, az egész földet behálózó kommunikáció, a szimbolikus nyelvezet – ezek azok az új hermeneutikai horizontok, amelyeket nem elég csak felsorolni, hanem be kell lakni és át kell szőni őket a Lélek vezetésével, aki mindenben ott „sóhajtozik” (vö. Róm 8,22–27). Korszakos változások mennek végbe, amelyek megkérdőjelezik az értékrendeket, a nyelvezeteket, a prioritásokat, az antropológiákat. Emberek milliói vannak úton más világok és civilizációk felé, ingataggá téve e világi identitásokat, és kedvezve kultúrák és vallások összevegyítésének.

A megszentelt élet képes lesz-e befogadó párbeszédpartnerévé válni „annak az istenkeresésnek, amely kezdettől fogva mozgatja az ember szívét”?⁷⁸

⁷⁸ II. JÁNOS PÁL PÁPA *Vita consecrata* kezdetű, szinódus utáni apostoli buzdítása (1996. március 25.), in: DIÓS ISTVÁN (szerk.): *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005*, II. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 103. pont.

El tud-e menni – miként Pál – Athén terére, és tud-e beszélni az ismeretlen Istenről a *pogányoknak* (vö. ApCsel 17,22–34)? Tudja-e táplálni a gondolkodás tüzét, hogy újra érvényt szerezzen a másság értékének és a különbözőség etikájának a békés egymás mellett élésben?

Különböző formáiban a megszentelt élet már jelen van ezekben az útkeresztveződésekben. Századok óta *in primis* a monostorok, a közösségek és testvériségek a határterületeken megélik a csendes tanúságtételt, az evangélium, a párbeszéd és a találkozás helyei-ként. Hasonlóképpen sok megszentelt férfi és nő éli meg a mai férfiak és nők mindennapjait, osztoznak örömeikben és fájdalmaikban, az e világi dolgok intézésével, azzal a bölcsességgel és merészséggel, hogy „új és bátor utakra leljenek, hogy mindenkit elérjenek” Krisztusban,⁷⁹ és „továbbhaladjanak, de ne csak tovább, hanem közöttük is haladjanak oda, ahol minden eldől.”⁸⁰

Az „elvegyülve” (*in limine*) élő megszentelt férfiaknak és nőknek az a feladatuk, hogy „tisztást” készítsenek, miként a régmúlt korokban ritkást vágtak az erdőkben, hogy városokat építsenek. E döntések következményei bizonytalanok, ahogyan Ferenc pápa hangsúlyozza, kétségtelenül arra kényszerítenek

⁷⁹ Vö. FERENC PÁPA: *Kihallgatás a Világi Intézmények Olaszországi Konferenciája által szervezett találkozó résztvevőinek*, Róma (2014. május 10.).

⁸⁰ Uo.

minket, hogy a középpontból a peremterületek felé haladjunk és újraosszuk erőinket, ezeknél pedig nem szabad, hogy a *status quo* fenntartása és a haszon felbecsülése legyen a fő szempont, hanem az evangéliumi döntések prófétai üzenete. „A karizma nem egy üveg desztillált víz. Energikusan kell megélni, kulturálisan is újraértelmezve.”⁸¹

A „kicsiny” jelében

16. Folytassuk utunkat, az evangélium alázatos jelében keresve közvetítéseket: „Soha ne veszítsétek el lendületeteket, amellyel *a világ útjait járjátok*, ne veszítsétek el annak tudatát, hogy előrehaladni, járni, még bizonytalan lépésekkel vagy sántítva is, mindig jobb, mint egy helyben állni, bezárkózva saját kérdéseitekbe vagy biztonságot adó komfortzónátokba.”⁸²

A képek, melyekről elméltünk – a *felhő*, mely kísérté az exodusban lévő népet, vagy Illés próféta életeseeményei –, feltárják előttünk, hogy Isten országa a kicsiny jelében mutatkozik meg közöttünk. „Hiszünk az evangéliumnak, amely azt mondja, hogy Isten országa már jelen van a világban, s különféle

⁸¹ ANTONIO SPADARO SJ: „Ébresszétek fel a világot!” Ferenc pápa gondolatai a szerzetesélet mai kérdéseiről, *E-szerzetes* 2 (2014) 6.

⁸² Uo.

módokon itt is, ott is bontakozik, mint a kicsiny mag, amely nagy növényé tud nőni (vö. Mt 13,31–32), mint egy maroknyi kovász, amely sok lisztet meg tud keleszteni (vö. Mt 13,33), s mint a jó mag, amely felnő a konkoly között (vö. Mt 13,24–30) – és ez mindig örvendetesen meglephet bennünket.”⁸³

Annak, aki megáll az önmaga körül forgásnál, gyakorta csak saját magáról és saját horizontjáról van elképzelése és tudomása. Aki kihúzódik a szélre, felismerhet és előmozdíthat egy alázatosabb és spirituálisabb világot.

A hit új útjai manapság alázatos, alacsony helyeken indulnak, Isten ígéjének jegyében, amely megváltást hoz annak, aki hallgatja és megéli. A megszentelt élet intézményei és az apostoli élet társaságai, amelyek kicsiny jelekből kiindulva hoznak meg döntéseket – e jeleket pedig hitben és távolabbra látó próféciában értelmezték –, életet adó helyé válnak, ahol világosság ragyog, és meghívás hangzik el mások felé Krisztus követésére.

Tegyük magunkévá az evangéliumi mustármaghoz (vö. Mt 13,31–32) hasonló kicsiny és alázatos intézmények és jelenlétek stílusát, amelyekben hártalanul tündököl a jel intenzitása: a bátor szó, az örvendező testvériség, a gyenge hang meghallgatá-

⁸³ FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 278. pont.

sa, Isten emberek közötti otthonának emlékezete. Gyakorolnunk kell a „szemlélődő figyelmet, vagyis a hit szemével való látást, amely felfedezi Istent, aki ennek a városnak a házaiban, utcáin, terein lakik. Isten jelenléte kíséri a személyek és csoportok őszinte törekvését arra, hogy megtalálják életük támaszát és értelmét. Isten ott él a polgárok között, és támogatja a szolidaritást, a testvériséget, a jóságot, az igazságot és az igazságosság iránti vágyat. Ezt a jelenlétet nem mesterségesen kell létrehozni, hanem fel kell fedezni és fel kell tárni.”⁸⁴

A megszentelt élet nemcsak abban találja meg termékenységét, hogy tanúságot tesz a jóról, hanem abban is, hogy felismeri azt és rá tud mutatni, különösképpen ott, ahol nem szokás meglátni, a „nem polgárokból”, a „félpolgárokból”, a „városi maradványból”,⁸⁵ és azokban, akiket emberi méltóságuktól megfosztottak. Átlépni a szolidaritás szavaitól a befogadó és gyógyító gesztusokhoz: a megszentelt élet erre az igazságra kapott meghívást.⁸⁶

Benedek pápa már biztatott minket: „Olyan hitre hívlak titeket, amely fel tudja ismerni a gyengeség bölcsességét. A mai kor örömei és megpróbáltatásai közepette, amikor megérezitek a kereszt keménység-

⁸⁴ FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 71. pont.

⁸⁵ Uo., 74. pont.

⁸⁶ Vö. uo., 207. pont.

gét és súlyát, ne kételkedjetez abban, hogy Krisztus *önkiüresítése* már húsvéti győzelem. Éppen az emberi korlátoltságban és gyengeségben kell megélnünk a hasonulást Krisztushoz, egyfajta egészre irányuló feszültségben, amely elővételezi – amennyire lehet az időben – a végidei beteljesedést. A hatékonyságra és sikerre épülő társadalomban életetek, melyet a »kisebbség« és a kicsinyek gyengesége, valamint a félresöpörtek iránti együttérzés jellemez, az ellentmondás evangéliumi jelévé válik.”⁸⁷

Arra hívunk benneteket, hogy térjetez vissza a kicsinyek által megélt evangéliumi bölcsességhez (vö. Mt 11,25): „Az öröm az, amit a mindennapi élet apróságai között megélnünk, mint választ Istenünk és Atyánk szerető hívására: »Fiam, ha van miből, ne sajnáld magadtól. [...] Ne foszd meg magad a mai nap boldogságától« (Sir 14,11.14). Mekkora atyai gyengédség rejtőzik e szavak mögött!”⁸⁸

A megszentelt élet mai gyengesége abból is fakad, hogy elvesztette az örömet „az élet kicsiny dolgai-ban”.⁸⁹ A megtérés útján járva a megszentelt férfiak és nők felfedezhetnék, hogy az első meghívás – em-

⁸⁷ XVI. BENEDEK PÁPA: *Szentbeszéd az Úr bemutatásának ünnepén, a Megszentelt Élet XVII. Világnapján*, Róma (2013. február 2.).

⁸⁸ FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 4. pont.

⁸⁹ Uo.

lékeztettünk erre az *Örüljete!* című levélben – az öröme mint a kicsiny befogadására és a jó keresésére szóló meghívás: „Csak ma boldog leszek abban a bizonyosságban, hogy boldogságra teremtettem, és nemcsak a másvilágon, hanem már ezen a világon is.”⁹⁰

Ferenc pápa arra hív minket, hogy engedjük magunkat „a Lélek által hordozni, lemondva arról, hogy mindent kiszámítsunk és ellenőrizzünk; megengedve, hogy ő megvilágosítson, vezessen, irányítson, és abba az irányba indítson, amerre csak akarja. Ő jól tudja, mire van szükség minden korszakban és minden pillanatban.”⁹¹

Imádságos állapotban (statio), kórusimában

17. A horizont nyitott, nekünk pedig az a feladatunk, hogy imádságban virrasztva könyörögjünk a világért. A virrasztás során továbbra is felfedezünk kicsiny jeleket, amelyek bőséges, szárazságunknak jótékony

⁹⁰ XXIII. JÁNOS PÁPA: *Decalogo della serenità* [A derű tizparancsolata], in: *Il Giornale dell'anima*, LEV, Città del Vaticano, 2014, 217. [A magyar kiadásból (XXIII. JÁNOS PÁPA: *Egy lélek naplója*, Ecclesia, Budapest, 1972) hiányzik ez az összeállítás.]

⁹¹ FERENC PÁPA *Evangelii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 280. pont.

esőt jeleznek, felfedezzük egy hűségese jelenlét enyhe susogását.

Nem mindig könnyű a felhőt követni; a megkülönböztetés olykor hosszú, fárasztó várakozást igényel; a könnyű és édes teher (vö. Mt 11,30) súlyossá válhat. A puszta a magány és az üresség helye is. Olyan hely, ahol minden élethez szükséges dolog hiányzik: víz, növényzet, más emberek társasága, egy barát szeretete, sőt maga az élet. A puszta csendjében és magányában mindenki legigazibb önmagával találkozik: felméri önmagát és a végtelent, saját törekénységét mint homokszemet és a szikla szilárdságát mint Isten misztériumát.

Az izraeliták letáboroztak, amíg a felhő a sátor felett tartózkodott, de útra keltek, amikor a felhő felemelkedett a hajlék felett. Megállás és újraindulás: Lélek által vezetett, szabályozott, időzített élet. Éber virrasztásban megélendő élet.

Illés magába roskadva, a fájdalomtól és a nép hűtlenségétől kikészülve vállán és szívében hordja a szenvedést és az ámulást. Ő maga válik imádsággá, esdekléssé, közbenjáró anyaöllé. Őmellette és őerte a fiú kémleli az eget, hogy lássa, érkezik-e jel a tenger felől, válaszul Isten ígéretére.

Ez mindnyájunk lelki útjának paradigmája, melynek során az ember valóban Isten barátjává, üdvözítő isteni tervének eszközévé válik, tudatára ébred hívásának és a föld minden szegényének javára kapott küldetésének.

A megszentelt élet a mai korban arra kapott meghívást, hogy különleges intenzitással élje meg a közbenjárás állapotát (*statio*). Tudatában vagyunk korlátainknak és végességünknek, miközben lelkünk bejárja a sivatagot, megismeri az Isten kereséséből, kegyelmének jeleiből fakadó vigasztalást, a sötétséget és a világosságot. Ebben az imádságos állapotban eljártsszuk a megszentelt élet próféciajának lázadó engedelmességét azáltal, hogy szenvedélyesen felemeljük szavunkat az emberiségért. Teljesség és üresség – mint Isten misztériumának, a világnak és az emberinek mélységes átélése – azok a tapasztalatok, amelyeken egyforma intenzitással átmegyünk az út során.

Ferenc pápa felteszi nekünk a kérdést: „Harcolsz-e az Úrral a te népedért, ahogyan Ábrahám harcolt (vö. Ter 18,22–33)? Milyen bátor az ő közbenjáró imája! *Parrésziáról*, apostoli bátorságról beszélünk, és a lelkipásztori tervekre gondolunk, ez így rendben is van, de ugyanerre a *parrésziára* az imádságban szintúgy szükség van.”⁹²

A közbenjárás hangot ad az emberi szegénységeknek, *adventus és eventus*: felkészülés a kegyelem válaszára, a szikkadt föld termékenységére, a találkozás misztikájára a kicsiny dolgok jelében.

⁹² FERENC PÁPA: *Beszéd Róma plébánosaihoz*, Róma (2014. március 6.).

A kórusima végzésének képessége a megszentelt férfiakat és nőket nem magányos prófétákká teszi, hanem közösségi emberekké, akik közösen hallgatják Isten szavát, képesek együtt kidolgozni új jelentéseket és jeleket, és képesek az üldöztetés és a vértanúság idején is kitalálni, megalkotni ilyen új jelentéseket és jeleket. A *különbözőségek közössége* felé vezető útról van szó: a Szentlélek jele ez, aki a szívekbe fújja a szenvedélyt, „hogymindannyian eggyé legyenek” (Jn 17,21). Ekképpen egy olyan egyház mutatkozik meg, amely – asztalhoz telepedve a kétségek, szomorú és remény nélküli válaszok kíséretében végigjárt út után – felismeri az Urat a kenyértörésben (Lk 24,13–35), és amely az evangélium lényegiségébe öltözött.

SZEMPONTOK
A REFLEXIÓHOZ

18. FERENC PÁPA PROVOKATÍV GONDOLATAI

- „Amikor az Úr ránk akar bízni egy küldetést, valamilyen feladatot akar adni nekünk, akkor felkészít, hogy jól el tudjuk azt látni, ahogyan Illést is felkészítette. Nemcsak az fontos, hogy ő találkozott az Úrral, hanem az az egész út is, amelyet bejárt az Úr által rábízott küldetésig. És éppen ez a különbség az Úr által ránk bízott apostoli küldetés, valamint a pusztán emberi, bár tisztességes, jó feladat között. Amikor tehát az Úr küldetést ad, mindig elindít minket, beléptet a megtisztulás folyamatába, a megkülönböztetés folyamatába, az engedelmesség folyamatába és az imádság folyamatába.”¹
- „Szelídek, alázatosak? Abban a közösségben veszekednek-e a hatalomért? Veszekednek-e irigységből? Pletykálnak-e? Ha igen, akkor nem Jézus Krisztus útján járnak. A béke egy közösségen belül nagyon fontos sajátosság. Nagyon fontos, mert a gonosz lélek arra törekszik, hogy megosztson minket. Mindig! Ő a megosztás atyja; irigységgel szembeállítja az embereket egymással. Jézus segít, hogy meglássuk ezt az utat: a köztünk lévő béke, az egymás közti szeretet útját.”²

¹ FERENC PÁPA: *Reggeli elmélkedés a Szent Márta-ház kápolnijában*, Róma (2014. június 13.).

² FERENC PÁPA: *Reggeli elmélkedés a Szent Márta-ház kápolnijában*, Róma (2014. április 29.).

- „Fontos, hogy szokásunkká váljék: kérni a kegyelmet, hogy emlékezzünk az útra, amelyet Isten népe megtett. Ez a kegyelem a személyes emlékezésre is vonatkozik: mit cselekedett Isten velem az én életemben, milyen úton vezetett? Tudnunk kell kérni a remény kegyelmét is; de a remény nem optimizmust jelent, hanem egészen mást. Kérnünk kell azt a kegyelmet is, hogy mindennap megújítsuk szövetségünket az Úrral, aki meghívott minket.”³
- „Ez a mi rendeltetésünk: előrehaladni, az ígéretekre figyelve, annak bizonyosságával, hogy majd beteljesednek. Érdemes elolvasni a Zsidóknak írt levél tizenegyedik fejezetét, nagyon szép, amely Isten népének az ígéretek felé megtett útját beszéli el: mennyire szerették ezek az emberek ezeket az ígéretek, és még a vértanúság árán is vágyakoztak rájuk. Tudta a nép, hogy az Úr hűséges. A remény nem csal meg. [...] Ez a mi életünk: hinni és útra kelni, miként Ábrahám tette, aki bízott az Úrban, és haladt előre, még a nehéz időkben is.”⁴
- „Soha ne veszítsétek el lendületeteket, amellyel a világ útjait járjátok, ne veszítsétek el annak tudatát, hogy előrehaladni, járni, még bizonytalan

³ FERENC PÁPA: *Reggeli elmélkedés a Szent Márta-ház kápolnájában*, Róma (2014. május 15.).

⁴ FERENC PÁPA: *Reggeli elmélkedés a Szent Márta-ház kápolnájában*, Róma (2014. március 31.).

lépésekkel vagy sántítva is, mindig jobb, mint egy helyben állni, bezárkózva saját kérdéseitekbe vagy biztonságot adó komfortzónátokba. A misszionáriusi szenvedély, a Krisztussal való találkozásból fakadó öröm, mely arra indít titeket, hogy megosszátok másokkal a hit szépségét, távol tartja tőletek a veszélyt, hogy megrekedjete az individualizmusban.”⁵

- „A szerzetesek próféták. Ők azok, akik olyan Jézus-követést választottak, amely Jézus életét utánozza az Atya iránti engedelmességgel, szegénységgel és szüzességgel. [...] Az egyházban a szerzetesek különös módon arra kaptak meghívást, hogy próféták legyenek, akik arról tanúszkodnak, ahogyan Jézus élt ezen a földön, és akik hirdetik, hogy milyen lesz Isten országa a maga teljességében.”⁶
- „A virrasztás egy keresztény magatartásforma. Virrasztani magam felett: mi zajlik a szívemben? Mert ahol a szívem, ott a kincsem. Mi zajlik benne? A keleti atyák arra figyelmeztetnek, pontosan fel kell tudnunk ismerni, mikor van felka-

⁵ FERENC PÁPA: *Kihallgatás a Világi Intézmények Olaszországi Konferenciája által szervezett találkozó résztvevőinek*, Róma (2014. május 10.).

⁶ ANTONIO SPADARO SJ: Interjú Ferenc pápával, in: HORVÁTH ÁRPÁD SJ (szerk.): *Jó napot! Ferenc pápa vagyok*, Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya, Budapest, 2014, 31–32.

vart állapotban és mikor nyugodt a szívünk. [...] Azután mi a teendő? Próbálok megérteni, hogy mi történik, de a lényeg, hogy mindig békében. Megérteni, békében. Miután megnyugodott, békéssé vált a szívem, elvégezhetem a lelkiismeret-vizsgálatot. Amikor békében vagyok, nincs többé zavar. »Mi történt ma a szívemben?« Ez a virrasztás. A virrasztás nem azt jelenti, hogy irány a kínzókamra, nem! A virrasztás azt jelenti, hogy megvizsgálom a szívemet. Szívünk gazdájának kell lennünk! Mit érez a szívem, mit keres? Mi az, ami ma boldogságot adott nekem, és mi az, ami nem tett boldoggá?»⁷

- „Hála Istennek, ti nem egymástól elszigetelt egyénekként éltek és dolgoztok, hanem közösségként: köszönjétek meg Istennek! A közösség hordozza az egész apostoli munkát. A szerzetesközösségeket időnként feszültségek járják át, individualizmus és szétforgácsolódás veszélye fenyegeti őket, miközben mély kommunikációra és hiteles kapcsolatokra lenne szükségük. Az evangélium humanizáló erejéről az a testvéri szeretetben élő közösség tanúskodik, amelyet egymás elfogadása, tisztelete,

⁷ FERENC PÁPA: *Beszéd a Rómában tanuló, pápai kollégiumokban és szemináriumokban élő papokhoz és papnövendékekhez*, Róma (2014. május 12.), in: FERENC PÁPA: *Öllemek benneteket! Beszéd a fiatalokhoz*, Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya, Budapest, 2014, 153–177.

segítése, megértés, udvariasság, megbocsátás és öröm jellemez.”⁸

- „Kovács vagytok, amelyből jó kenyér készülhet sok ember számára, olyan kenyér, amelyre oly nagy az emberek éhsége: hogy meghallgassátok szükségüket, vágyaikat, csalódásaikat, reményeiket. Hasonlóan azokhoz, akik előttetek jártak hivatásotok útján, ti is vissza tudjátok adni a reményt a fiataloknak, segíthetitek az időseket, utakat nyithattok a jövő felé, szeretetet árasztathatok mindenhol és minden helyzetben. Ha ez nem valósul meg, ha mindennapi életetekből hiányzik a tanúságtétel és a prófécia, akkor – ismét csak megismétlem – sürgősen meg kell térnetek!”⁹
- „Ahelyett, hogy csak elfogadó és befogadó egyház lennénk, amely nyitva tartja ugyan kapuit, arra is törekedjünk, hogy olyan egyház legyünk, amely új utakat talál, amely képes kilépni magából és elindulni azok felé, akik nem járnak templomba, akik eltávolodtak vagy akik közömbösek iránta. Aki elhagyta az egyházat, néha olyan okokból tette, amelyeket ha jól értünk és értékelünk, vissza

⁸ FERENC PÁPA: *Beszéd a Szalézi Társaság (Don Bosco Szaléziaiak) egyetemes káptalanának tagjaihoz*, Róma (2014. március 31.).

⁹ FERENC PÁPA: *Kihallgatás a Világi Intézmények Olaszországi Konferenciája által szervezett találkozó résztvevőinek*, Róma (2014. május 10.).

is vezethetik őt. De ehhez merészség, bátorság kell.”¹⁰

- „A megszentelt élet keretén belül is végbemegy a fiatalok és az idősek, a törvénybetartás és a prófécia közötti találkozás. Ne gondoljuk, hogy ezek szemben állnának egymással! Engedjük inkább, hogy a Szentlélek hassa át mindkettőt. Ennek pedig az öröm a jele: az öröm, hogy betartjuk a törvényt, hogy egy életszabályzat útján járunk; és az öröm, hogy a Szentlélek vezet bennünket, sose vagyunk merevek, sose zárkózunk magunkba, hanem mindig fülelünk Isten hangjára, aki beszél hozzánk, megnyit, vezet és továbbhaladásra hív minket a látóhatár felé.”¹¹

¹⁰ ANTONIO SPADARO SJ: *Interjú Ferenc pápával*, in: HORVÁTH ÁRPÁD SJ (szerk.): *Jó napot! Ferenc pápa vagyok*, Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya, Budapest, 2014, 28–29.

¹¹ FERENC PÁPA: *Szentbeszéd az Úr bemutatásának ünnepén, a Megszentelt Élet XVIII. Világnapján*, Róma (2014. február 2.).

Üdvöz légy, új szövetség asszonya

19. Isten jeleit követve járni azt jelenti, hogy megtapasztaljuk a Krisztussal való találkozásból fakadó örömet és megújuló lelkesedést,¹² hiszen ő életünk középpontja, döntéseinknek és tevékenységeinknek forrása.¹³

Az Úrral való találkozás napról napra megújul az állandó előrehaladás örömeiben. „Mindig előrehaladva az úton, azzal az erénnyel, amely zarándokerény: örömmel!”¹⁴

Napjaink arra is figyelmeztetnek, mennyire szükséges virrasztanunk: „A virrasztás azt jelenti, hogy megvizsgálom a szívemet. Szívünk gazdájának kell lennünk! Mit érez a szívem, mit keres? Mi az, ami ma boldogságot adott nekem, és mi az, ami nem tett boldoggá? [...] Arról van szó, hogy megismerem

¹² Vö. XVI. BENEDEK PÁPA *Porta fidei* [A hit kapuja] motu proprio kiadott apostoli levele, amellyel meghirdeti a hit évét (2011. október 11.), Szent István Társulat, Budapest, 2012, 2. pont.

¹³ MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEINEK ÉS APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAINAK KONGREGÁCIÓJA: *Újrindulás Krisztustól. A megszentelt élet megújult elköteleződése a harmadik évezredben. Instrukció* (2002. május 19.), Szent István Társulat, Budapest, 2005, 22. pont.

¹⁴ FERENC PÁPA: *Kihallgatás a Világi Intézmények Olaszországi Konferenciája által szervezett találkozó résztvevőinek*, Róma (2014. május 10.).

szívem állapotát, az életemet, hogy miként járok az Úr útján. Ha ugyanis nem virrasztok, a szív elindul mindenfelé; a képzelet pedig támogatja: »Menj, menj...«, aztán pedig nem jól végződnek a dolgok. [...] Ezek nem idejétmúlt, nem elavult dolgok!”¹⁵

A megszentelt személy memoria Deivé válik, emlékeztet az Úr cselekvésére. A kor – mely nekünk adatott, hogy a felhőt követve haladjunk az úton – kitartást és hűséget kíván tőlünk, virrasztva kell az eget kémlelnünk, „mintha már a láthatatlant látnánk” (Zsid 11,27). Ez az új szövetség korszaka. A széttöredezett és a rövid lejáratú dolgok napjaiban Illéshez hasonlóan tőlünk is azt kéri Isten, hogy virrasszunk, fáradhatatlanul fürkésszük a látóhatárt, hogy észrevegyük a felhőt, mely kicsinyke, mint az ember tenyere, hogy megőrizzük az állhatatosság merészségét és az örökkévalóság finom látásmódját. Korunk a számkivetés kora marad, a zarándoklásé, az éber és örömteli várakozásé a végidőkre, amikor Isten lesz minden mindenben.

Mária „az új frigyláda, akit szemlélve örömtől ujjong a szívünk, a világban jelen lévő Isten anyja, aki nem tartja meg magának ezt az isteni jelenlétet,

¹⁵ FERENC PÁPA: *Beszéd a Rómában tanuló, pápai kollégiumokban és szemináriumokban élő papokhoz és papnövendékekhez*, Róma (2014. május 12.), in: FERENC PÁPA: *Öllemek benneteket! Beszéd a fiatalokhoz*, Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya, Budapest, 2014, 153–177.

hanem felajánlja azt, másokkal is megosztva Isten kegyelmét. Ekképpen – miként az imádság mondja – Mária valóban *causa nostrae laetitiae* [örömünk oka], a frigyláda, amelyben az Üdvözítő valóban jelen van köztünk.”¹⁶

Üdvöz légy, Mária, új szövetség asszonya, boldognak mondunk, mert hittél (vö. Lk 1,45), és képes voltál „felismerni Isten Lelkének nyomait a nagy eseményekben, de azokban is, amelyek alig észrevehetőek!”¹⁷

Támogasd virrasztásunkat az éjszakában, az új napra való várakozásunkat a hajnali fények megjelenéséig. Add meg nekünk a prófétálást, mely elbeszéli a világnak az evangélium örömét, azok boldogságát, akik az új föld és új ég jeleit fürkészik (vö. Jel 21,1), és elővételezik annak jelenlétét az „emberi városban”.

¹⁶ XVI. BENEDEK PÁPA: *Szentbeszéd a Boldogságos Szűz Mária mennybevitelének főünnepén*, Castelgandolfo (2011. augusztus 15.).

¹⁷ FERENC PÁPA *Evangélii gaudium* [Az evangélium öröme] kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.), Szent István Társulat, Budapest, 2014, 288. pont.

Segíts bennünket, hogy meg tudjuk vallani a Lélek termékenységét, a lényeges és a kicsiny jelében. Segíts, hogy annak az alázatos embernek bátorságával tudjunk cselekedni, akire Isten „letekint” (Zsolt 137,6), és aki előtt fel vannak tárva Isten országának titkai (vö. Mt 11,25–26), itt és most.
Ámen.

Vatikán, 2014. szeptember 8.,
a Boldogságos Szűz Mária születésének ünnepe.

João Braz de Aviz bíboros
prefektus

✠ José Rodríguez Carballo OFM érsek
titkár

TARTALOM

<i>Kedves testvérek és nővérek!</i>	7
ENGEDELMES EXODUSBAN ÉLÜNK	11
Nytított szívvel hallgatva	15
Mint akiket a felhő vezet	19
Az exodus élő emléke	22
Az út örömei és nehézségei	28
ÉBEREN VIRRASZTUNK	37
Nytított szívvel hallgatva	41
Az evangélium szerinti élet prófécijája	47
Az evangélium mint a legfőbb regula	50
Képzés: evangélium és kultúra	56
A virrasztás prófécijája	61
Egymással egységben, hogy fürkesszük a látóhatárt	64
A „nép mögött haladó” vezető	67
A találkozás misztikája	71
A közvetítés prófécijája	81
A világ útkereszteződéseiben	82
A „kicsiny” jelében	89
Imádságos állapotban (statio), kórusimában ..	93
SZEMPONTOK A REFLEXIÓHOZ	97
Ferenc pápa provokatív gondolatai	99
<i>Üdvöz légy, új szövetség asszonya!</i>	105

ISBN 978-963-9981-49-2

Új Ember, Budapest, 2015
Felelős kiadó: Rátkai Balázs
Tördelés és borítóterv: Fábrián Attila

Nyomdai munkák: Pharma Press Kft., Budapest
Felelős vezető: Dávid Ferenc